

**ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE” A MINISTERULUI
AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ „ȘTIINȚE PENALE ȘI DREPT PUBLIC”**

**Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 343.9(043.2)**

FRUNZĂ Alexandru

**ANALIZA CRIMINOLOGICĂ ȘI PREVENIREA
CRIMINALITĂȚII ÎN MEDIUL RURAL**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN DREPT

Specialitatea: 554.02 - Criminologie

Autorul: FRUNZĂ Alexandru

**Conducător de doctorat: RUSU Oleg, doctor în drept
conferențiar universitar**

**Comisia de îndrumare: LARII Iurie, doctor în drept
profesor universitar**

**CHIRIȚA Valentin, doctor în drept
conferențiar universitar**

**OSADCII Cornel, doctor în drept
conferențiar universitar**

CHIȘINĂU, 2025

Teza de doctorat a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe penale și Drept public” a Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne.

Autor:

FRUNZĂ Alexandru

Conducător de doctorat:

RUSU Oleg, doctor în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne

Comisia de doctorat:

1. **COJOCARU Radion**, președinte, doctor în drept, profesor universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne;
2. **RUSU Oleg**, conducător de doctorat, doctor în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne;
3. **LARII Iurie**, referent oficial, doctor în drept, profesor universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne;
4. **BUJOR Valeriu**, referent oficial, doctor în drept, profesor universitar, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată din Moldova;
5. **ROTARI Oxana**, referent oficial, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Secretar al Comisiei de doctorat:

SLISARENCO Ion, doctor în drept, Academia „Ștefan cel Mare”.

Susținerea va avea loc în data de 23 ianuarie 2026, ora 14:00 în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI (adresa: or. Chișinău, str. Gh. Asachi, nr. 21, în incinta Sălii Consiliului de administrație a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova).

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca generală „Tudor Roșca” din cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (www.anacec.md) și pagina web a Școlii Doctorale Științe penale și drept public (<https://academy.police.md/scoala-doctorala/sustinere-teze-de-doctorat/teze-de-doctorat>).

Autor:

_____ **FRUNZĂ Alexandru**

Secretarul comisiei de doctorat:

_____ **SLISARENCO Ion**,
doctor în drept

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	13
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	30
BIBLIOGRAFIE.....	35
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	37
ADNOTARE (în limbile română, engleză și rusă).....	41-43

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. În contextul schimbărilor profunde care se produc pe mapamond, determinate de globalizare, regionalizare, industrializare, digitalizare, migrație, război și alte provocări de securitate, cercetarea criminalității din mediul rural comportă o actualitate incontestabilă. Aceste schimbări au afectat mediile rurale atrăgând după sine necesitatea unor noi intervenții pentru fundamentarea unor politici publice eficiente de prevenire și control corespunzătoare tendințelor de metamorfozare a criminalității. Deși mediul rural din Republica Moldova este perceput, în mod tradițional, ca un spațiu conservator și relativ stabil din punct de vedere social, analiza datelor statistice relevă o dinamică infracțională tot mai diversificată. În pofida coeziunii comunitare și a controlului social informal caracteristic satului, se constată o răspândire semnificativă a unor forme de criminalitate cu grad ridicat de organizare, precum criminalitatea de mediu, coruperea electorală, contrabanda, trecerea ilegală a frontierei de stat, organizarea migrației ilegale și infracțiunile din domeniul transporturilor. Aceste manifestări denotă adaptarea comportamentului infracțional la noile condiții economice și geopolitice, transformând spațiul rural într-un cadru vulnerabil, dar totodată relevant pentru cercetarea fenomenologică și criminologică a criminalității contemporane.

Criminalitatea rurală este adesea percepută ca fiind mai puțin relevantă decât cea urbană, pe fondul presupunerii că zonele rurale sunt pașnice și lipsite de infracționalitate. Totuși, această percepție este contrazisă de realitatea că aproape jumătate din populația globală (45%) locuiește în medii rurale, care se confruntă cu transformări sub influența noilor dinamici economice globale. Mitul comunităților rurale „imune la criminalitate” persistă, ignorând complexitatea și varietatea criminalității care se manifestă în aceste zone. În ciuda densității demografice scăzute și a izolării caracteristice, care teoretic ar putea reduce atractivitatea zonei pentru anumite tipuri de infracționalitate, există comunități rurale unde riscul de victimizare criminală violentă este comparabil sau chiar depășește pe cel urban.

Particularitățile mediului rural, precum distanțele considerabile între localități, accesul limitat la transport și comunicații, precum și specificul activităților economice preponderent sezoniere, determină o dinamică distinctă a fenomenului criminal. Aceste condiții structurale, în corelare cu distanța față de centrele administrative și cu prezența sporadică a reprezentanților instituțiilor de aplicare a legii, contribuie la

¹ World Bank: World Urbanization Prospects. Rural population. [cit. 30.03.2025]. Disponibil: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.RUR.TOTL?end=2024&start=1960>.

reducerea controlului social formal și la crearea unor „zone de vulnerabilitate criminogenă”. În acest context, comportamentul infracțional are tendința să se manifeste sub forme adaptate la particularitățile locale, iar capacitatea comunităților rurale de a reacționa eficient la amenințările infracționale depinde, în mod direct, de nivelul coeziunii sociale, de implicarea civică și de resursele instituționale disponibile.

În plus, factori precum sărăcia, alcoolismul, lipsa oportunităților de angajare și izolarea socială exacerbează vulnerabilitatea locuitorilor din zonele rurale față de diverse forme de criminalitate. Acești factori evidențiază nevoia unei abordări criminologice specializate, care să recunoască și să adreseze particularitățile criminalității rurale, subliniind necesitatea dezvoltării de strategii de prevenire și intervenție adaptate contextului rural specific.

Studiul își propune să decodifice profilul criminologic al zonei rurale, identificând nu doar tipologiile predominante de delincvență și criminalitate, dar și particularitățile victimologice specifice, analizând vulnerabilitatea populației rurale în fața diverselor forme de victimizare. De asemenea, studiul vizează o evaluare a eficienței strategiilor de prevenire a criminalității existente și adaptarea acestora la contextul socio-economic și cultural rural, în scopul dezvoltării unor modele de intervenție criminologică mai eficace și mai sensibile la particularitățile zonei rurale.

Analiza criminologică detaliată, combinată cu abordări preventive inovative și adaptate la particularitățile mediului rural, va contribui la o mai bună înțelegere a fenomenului criminalității rurale și la dezvoltarea unor strategii de prevenire mai eficiente.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare. În Republica Moldova nu se evidențiază existența unor studii complexe privind criminalitatea în mediul rural și nici cercetări care să abordeze, la nivel academic, dimensiunile cognitive ale acestui fenomen. Totuși printre autorii autohtoni sau români dedicați, care plenar sau tangențial s-au preocupat de acest segment al cunoașterii se înscriu: Bujor V., Larii Iu., Rotari O., Gladchi Gh., Ciobanu Ig., Bejan V., Cojocar R., Ionașcu V. (Republica Moldova); Bădescu Il., Cucu-Oancea O., Rădulescu S.M., Dâmboreanu C., Banciu D., Balica E., Margineanu I., Hotca A.M. (România).

O abordare criminologică mai aprofundată a criminalității rurale a fost atestată în doctrina criminologică a Federației Ruse, iar printre autorii dedicați subiectului, lucrările cărora au fost examinate în acest cadru, se înscriu: Бабаев М.М., Долгова А.И., Красковский Я.Э., Левашова О.В., Сорокин А.Б., Шуклина Е.А., Присяжный М.Ю., Мусеилов А.Г., Ильяшенко А.Н. etc.

În contrast, preocupări constante, materializate în abordări exegetice progresive de cunoaștere a criminalității rurale au fost identificate

în doctrina de specialitate a statelor occidentale: Donnermeyer J.F., De-Keseredy W.S., Weisheit R.A., Falcone D.N., Wells L.E. (SUA); Marshall B., Johnson S.D., Nurse A., Lawtley A., Deane M., White R., South N., Bowden M. (Marea Britanie); Ceccato V., Abraham J., Anderson J. (Suedia); Homel P., Harkness A. (Australia); Ďurkovičová J., Lazíková J., Takáč I. și Rumanovská L. (Slovenia) etc.

În esență, aceste studii au evidențiat că mediul rural nu este imun la criminalitate, ci prin specificul său determină o gamă variată de infracțiuni, unele dintre care fiind unice contextului nativ de comitere. Conform acestor rezultate, s-a stabilit că criminalitatea rurală include atât infracțiuni tradiționale, cum ar fi furtul, violența domestică și abuzul de substanțe, cât și tipuri specifice de criminalitate legate de contextul rural, precum criminalitatea împotriva naturii, criminalitatea verde și criminalitatea agricolă.

Aceste constatări empirice scot în evidență nu doar complexitatea fenomenului, ci și necesitatea unei fundamentări teoretice consolidate.

În prezent, în domeniul criminologiei rurale există necesitatea dezvoltării unui cadru teoretic unitar de cercetare a acestui fenomen, prin conceptualizarea sa ca domeniu sectorial distinct al criminologiei. Astfel, în plan doctrinar, cele mai frecvente dezbateri vizează identificarea esenței social-criminologice a criminalității rurale, elucidarea factorilor endogeni și exogeni care condiționează geneza acesteia, precum și delimitarea coordonatelor biopsihosociale caracteristice personalității infractorilor și particularităților victimizării specifice mediului rural.

Totodată, în literatura de specialitate se manifestă numeroase discuții privind diferențierea criminalității rurale de alte fenomene criminogene cu trăsături asemănătoare, având în vedere complexitatea, eterogenitatea și mobilitatea factorilor care o determină. În consecință, criminalitatea rurală se înscrie în categoria fenomenelor criminologice ce generează divergențe conceptuale și imprecizii terminologice, atât în procesul de definire, cât și în stabilizarea criteriilor de analiză și intervenție.

Din perspectiva criminologiei aplicative, devine necesară elaborarea unui cadru conceptual coerent al sistemului de prevenire criminologică și victimologică în mediul rural, fundamentat pe modele teoretice moderne și algoritmi de intervenție adaptați diferitelor niveluri de prevenire. Prin urmare, cercetarea fenomenului devine imperativă pentru înțelegerea profundă a mecanismelor sale constitutive și pentru consolidarea unei abordări științifice cuprinzătoare în domeniu.

Scopul lucrării constă în realizarea caracteristicii criminologice comprehensive a criminalității rurale prin relevarea dimensiunilor conceptuale, indicilor cantitativi și calitativi, explicarea genezei și a trăsăturilor caracteristice personalității infractorilor și a victimelor infracțiuni-

lor în vederea elaborării pe această bază a unui model preventiv eficient de prevenire a criminalității rurale.

În vederea realizării scopului propus au fost post formulate următoarele **obiective**:

- *analiza materialelor științifice dedicate criminalității rurale*, în vederea constatării gradului de cercetare a problematicii în literatura criminologică de specialitate națională și străină;

- *definirea și conceptualizarea criminalității rurale*, care va facilita identificarea și înțelegerea particularităților criminalității rurale din Republica Moldova;

- *elucidarea indicilor cantitativi și calitativi ai criminalității rurale în vederea cunoașterii cognitive și empirice a conținutului criminalității rurale*;

- *identificarea și caracterizarea factorilor criminogeni ai criminalității rurale pentru determinarea exegezei acestui tip de criminalitate care ar fundamenta formularea predilectă și țintită a măsurilor preventive*;

- *caracterizarea personalității infractorului rural prin constatarea trăsăturilor biopsihosociale comune infractorilor rurali*;

- *analiza victimologică a criminalității rurale din perspectiva analizării factorilor de victimizare și a trăsăturilor aferente victimelor infracțiunii*;

- *identificarea măsurilor de prevenire criminologică a criminalității rurale aplicabile la diferite nivele preventive (general, special și individual) prin luarea în considerație a factorilor care determina geneza acestor infracțiuni*;

- *fundamentarea măsurilor prevenirii victimologice a criminalității rurale*, prin valorificarea predilectă a situațiilor premisă care determină vulnerabilitatea potențialelor victimei;

- *elaborarea unor propuneri și recomandări în vederea perfecționării sistemului de măsuri orientat spre prevenirea fenomenului criminalității rurale prin eficientizarea subiecților implicați în acțiuni preventive*.

Ipoteza cercetării consistă în adaptarea prospectivă a cadrului legal preventiv la specificul rural, prin minimalizarea predilectă a factorilor endogeni sau exogeni specifici care determină sau condiționează prin interacțiune geneza criminalității rurale; dezvoltarea unui cadru de cooperare și parteneriat proactiv al autorităților publice locale și al instituțiilor care acordă servicii sociale va contribui la aplicarea soluțiilor inovative și sustenabile în prevenirea criminalității rurale; implementarea unor strategii și programe de prevenire comunitară terțiară, cu implicarea autorităților locale și a societății civile, va reduce în mod eficient rata recidivei în mediul rural.

Metodologia cercetării științifice. Pentru efectuarea acestui studiu au fost folosite o multitudine de metode analitice de cercetare științifice.

intifică, printre care menționăm: *metoda analizei comparative*, constând în sesizarea elementelor conceptuale privind abordarea criminalității rurale în diferite state ale lumii; *metoda analizei logice*, constând în folosirea raționamentelor logice pentru sintetizarea opiniilor doctrinare ale diferitor autori; *metoda prospectivă* utilizată pentru determinarea căilor optime de perfecționare a normelor de drept pentru eficientizarea activității de prevenire a criminalității etc.

În afară de metodele teoretice de cercetare enunțate supra, au mai fost utilizate și metode empirice de cercetare, printre acestea menționăm:

- **Analiza statistică.** În prezenta lucrare au fost utilizate datele statistice obținute de la DGI și EO a STI al MAI și datele statistice publicate pe pagina oficială a BNS al Republicii Moldova. Folosirea datelor statistice ne-a permis să stabilim caracteristicile cantitative ale criminalității rurale, permițând identificarea tendințelor, modelarea distribuției geografice și evaluarea intensității fenomenului la nivel național și regional. De asemenea, metodele statistice sunt utilizate pentru a cartografia zonele cu risc criminogen ridicat și pentru a evalua corelații între criminalitatea rurală și variabilele socio-economice, demografice și de mediu;

- **Studii de caz și analiza calitativă.** Interviuurile semi-structurate și grupurile focale cu diverse părți interesate, inclusiv comunități locale, autorități de aplicare a legii, victime ale infracțiunilor și infractori, oferă perspective calitative asupra cauzelor, consecințelor și percepțiilor legate de criminalitatea rurală;

- **Sondaj de opinie (selectiv)** desfășurat în perioada 01.11.2023 – 06.11.23, în regim online, cu chestionarea a 84 de femei care locuiesc în mediul rural din Republica Moldova, privind stabilirea determinantelor violenței domestice în mediul rural;

- **Sondaj de opinie (selectiv)** desfășurat în perioada 15.09.2023 – 25.09.2023, în regim online, cu chestionarea funcționarilor publici cu statut special ai poliției (circa 65 de persoane) din cadrul Inspectoratelor de poliție Singerei, Rîșcani, Ungheni, Fălești și Edineț din Republica Moldova privind stabilirea personalității infractorului din mediul rural;

- **Sondaj de opinie (selectiv)** desfășurat în perioada 25.04.2022 – 09.05.2022, în regim online, privind aprecierea sentimentului de neliniște și vulnerabilitate criminologică în zonele rurale din Republica Moldova, pe un eșantion de 451 de persoane (213 bărbați și 238 de femei), începând cu vârsta de 25 ani.

Noutatea și originalitatea științifică a tezei de doctorat derivă din abordarea multidimensională a unui domeniu explorat insuficient în Republica Moldova, oferind o perspectivă nouă și comprehensivă asupra studierii criminalității rurale, cu soluții practice de prevenire și eficientizarea pe această cale a securității comunităților rurale.

Principalele elemente de noutate științifică includ: conceptualizarea fenomenului criminalității rurale; cartografierea criminalității rurale în Republica Moldova; analiza factorilor criminogeni specifici mediului rural; propunerea de modele, algoritme și măsuri de prevenire adaptate la mediul rural. Elementele cu cel mai pronunțat caracter inovator ale studiului constau în:

1. definirea criminalității rurale ca fiind un domeniu sectorial al criminologiei, alcătuit dintr-o totalitate de infracțiuni săvârșite în mediul rural, caracterizate prin trăsături unitare ce rezultă din habitatul social specific, determinat de domeniile de concentrare a forței de muncă, mod de viață, tradiții și relații socio-culturale comunitare specifice;

2. relevarea configurării structurale a criminalității rurale în funcție de principalele categorii de infracțiuni: în domeniu transporturilor – 23,24%; contra patrimoniului – 22,45%; contra autorităților publice – 19,67%; contra familiei și minorilor – 7,57%; contra securității publice și a ordinii publice – 6,5%; contra vieții și sănătății persoanei – 4,25%; privind viața sexuală – 4,1%; contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor – 3,94%; contra justiției – 3,50%; contra sănătății publice și conviețuirii sociale – 1,49%; contra bunei desfășurări a activității în sfera publică – 1,20%; economice – 1%; contra libertății, cinstei și demnității persoanei – 0,64%; de mediu – 0,15%; militare – 0,15%; informatice și în domeniul comunicațiilor electronice – 0,04% (anul de referință – 2024).

3. stabilirea geografiei criminalității rurale, din care rezultă regiunea centrală a țării a înregistrat cea mai înaltă rată a criminalității comparativ cu regiunile sudică și nordică. Regiunea nordică se distinge printr-o rată medie de criminalitate, în timp ce regiunea sudică manifestă cel mai scăzut nivel de incidență criminală. Această distribuție geografică a criminalității rurale sugerează abordări diferențiate în strategiile de prevenire și combatere a fenomenului criminal.

4. determinarea factorilor criminogeni specifici ai criminalității rurale, care în mare parte sunt reprezentați de provocările intrinseci ale ruralității (șomaj, sărăcie, inegalitate de gen, consumul de băuturi alcoolice, depopulare, deficitul infrastructural și izolare) și determină apariția unor condiții propice pentru comiterea infracțiunilor, perpetuând astfel sentimentele de insecuritate comunitară

5. inegalitatea de gen, corelată cu diverși factori socio-economici, constituie un factor cultural distinct care influențează în mod semnificativ prevalența crescută a violenței în familie în mediul rural, în raport cu cel urban. Dificultatea prevenirii violenței în familie în mediul rural se datorează în mare parte latenței sporite, determinată de cele mai frecvente cazuri de reticența victimei de a sesiza autoritățile;

6. definirea personalității infractorului rural prin prisma unor semne generale care-l caracterizează, după cum urmează: de regulă, bărbați cu vârsta medie de 30 de ani, cetățeni ai Republicii Moldova, cu loc permanent de trai în localitățile rurale în care sunt comise infracțiuni, fără studii sau cel puțin cu studii gimnaziale, fără surse permanente de existență, angajați în munci ocazionale (zilieri), fără antecedente penale, tentați de a săvârși infracțiuni sub influența băuturilor alcoolice.

7. elaborarea perspectivă a unei Strategii Naționale de Prevenire a Criminalității Rurale (SNPCR) va contribui fundamental și la atingerea obiectivelor „dezvoltării durabile” legate de protejarea mediului, prin includerea unor măsuri specifice de combatere a criminalității de mediu: conservarea biodiversității locale, protejarea patrimoniului natural, promovarea practicilor agricole și forestiere sustenabile.

8. promovarea următoarelor măsuri speciale preventive aplicabile: consolidarea instituțională și creșterea capacităților locale; crearea și dezvoltarea rețelelor de coordonare; implicarea comunității în acțiuni preventive; educarea și informarea în mediul rural; intervenții în domeniul asistenței sociale; perfecționarea instrumentelor de transparență economică; digitalizarea și tehnologia informației.

9. argumentarea unui algoritm proactiv de prevenire individuală a criminalității în mediul rural, care oferă posibilitatea reducerii riscurilor infracționale prin intervenții personalizate: identificarea persoanelor din mediul rural cu un potențial risc criminogen; procesarea și cercetarea, inclusiv științifică a datelor prin evaluarea detaliată a factorilor de risc; elaborarea unui plan individualizat de prevenire; implementarea planului individualizat de prevenire.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Importanța teoretică și valoarea aplicativă a tezei de doctorat sunt semnificative și multistratificate, reflectând contribuția studiului atât la avansarea cunoștințelor academice în domeniul criminologiei, cât și la îmbunătățirea strategiilor practice de prevenire a criminalității în contextul rural moldovenesc.

Importanța teoretică rezidă în dezvoltarea doctrinei criminologice naționale prin abordarea științifică și holistică a dimensiunilor criminologice care caracterizează criminalitatea rurală. Teza contribuie în mod esențial la extinderea și adaptarea teoriilor criminologice existente la contextul abordării criminalității rurale, subliniind particularitățile și provocările inerente acestui mediu. Studiul oferă noi perspective asupra cunoașterii cauzalității criminalității în zonele rurale, îmbogățind considerabil arsenalul teoretico-cognitiv al criminologiei.

Lucrarea integrează și analizează critic literatura de specialitate națională și internațională pe tema criminalității rurale, identificând la-

cunele de cunoaștere și stabilind noi direcții de cercetare. Aceasta contribuie la consolidarea bazei teoretice pentru înțelegerea și abordarea fenomenului criminalității rurale. Teza propune un model conceptual nou pentru analiza și prevenirea criminalității rurale în Republica Moldova, oferind o structură teoretică pentru investigarea relațiilor complexe dintre factorii sociali, economici, culturali și instituționali care influențează criminalitatea rurală.

Valoarea aplicativă constă în aceea că teza oferă o bază empirico-științifică argumentativă pentru elaborarea și punerea în aplicare a unor strategii și programe de prevenire adaptate la particularitățile comunităților rurale. Aceste strategii pot fi implementate de autoritățile locale și naționale pentru a reduce incidența criminalității și a îmbunătăți securitatea comunitară.

Rezultatele cercetării pot furniza informații utile pentru formularea politicilor publice și alegerea priorităților de acțiune în domeniul prevenirii criminalității și promovării siguranței comunitare în zonele rurale. Teza subliniază necesitatea unei abordări intersectoriale și a colaborării între diferite subiecte implicate în prevenirea criminalității, stimulând parteneriate între sectoarele public, privat și non-profit. De asemenea, lucrarea poate contribui la creșterea gradului de percepere a criminalității rurale, promovând pe această cale sensibilizarea publică cu privire la prevenirea criminologică și victimologică a acestui tip de criminalitate.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere se individualizează prin: fundamentarea științifică a noțiunii de criminalitate rurală, delimitarea trăsăturilor sale definitorii, a particularităților determinante și a factorilor criminogeni specifici mediului rural din Republica Moldova; realizarea analizei complexe a structurii și dinamicii criminalității rurale, în baza datelor statistice pentru perioada 2017-2024, cu evidențierea tendințelor de evoluție și a corelațiilor dintre tipurile de infracțiuni și factorii socio-economici; identificarea și sistematizarea tipologiilor infractorilor din mediul rural, având în vedere criteriile precum vârsta, sexul, nivelul de instruire și contextul socio-familial, aspect ce contribuie la înțelegerea mecanismelor individuale și sociale ale comportamentului infracțional; analizarea influenței factorilor demografici și psihologici asupra criminalității rurale, demonstrând impactul migrației și al particularităților psihologice (motivaționale, cognitive și conative) asupra comiterii infracțiunilor; dezvoltarea unui cadru teoretico-metodic de prevenire a criminalității rurale, care integrează politici publice, rolul autorităților centrale și locale, activitatea poliției comunitare, implicarea instituțiilor educaționale și a societății civile; formularea recomandărilor pentru îmbunătățirea activității organelor de aplicare

a legii în domeniul prevenirii criminalității rurale, prin elaborarea unor standarde operaționale de cooperare între poliție și comunitate.

Implementarea rezultatelor științifice: analizele, concluziile și recomandările formulate își găsesc aplicabilitatea în realizarea unor noi studii științifice, în procesul de elaborare a normelor juridice, în programele de studii ale instituțiilor de învățământ, dar și în activitatea organelor abilitate cu competențe de prevenire și combatere a criminalității.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele obținute în cadrul tezei de doctorat au fost prezentate și discutate la conferințe științifice naționale și internaționale, desfășurate atât în Republica Moldova, cât și peste hotare, unde au generat dezbateri constructive și schimburi valoroase de idei. De asemenea, acestea au fost publicate în reviste de specialitate, contribuind la dezvoltarea cunoștințelor în domeniu și oferind soluții teoretice și practice relevante pentru aprofundarea cercetărilor ulterioare.

Publicațiile la tema tezei. Rezultatele studiului au fost valorificate în 20 de articole publicate în materialele conferințelor internaționale și naționale, precum și în revistele științifice din țară și de peste hotare.

Cuvinte-cheie: criminalitate rurală, factori criminogeni, geografia criminalității, urbanizare, personalitate, șomaj, sărăcie, prevenire, victimizare, violență, siguranță comunitară.

CONȚINUTUL TEZEI

Conținutul de bază al lucrării cuprinde introducerea, patru capitole divizate în nouăsprezece paragrafe, concluziile generale și recomandările.

Introducerea evidențiază relevanța și actualitatea temei abordate, oferind o analiză succintă a stadiului cercetării în domeniul vizat și delimitând principalele probleme investigate. Totodată, sunt formulate ipoteza științifică, scopul general și obiectivele specifice ale tezei, fiind prezentată metodologia aplicată în realizarea studiului. Se pun în lumină elementele de originalitate și noutate științifică ale rezultatelor obținute, propuse spre validare. De asemenea, este argumentată problema științifică actuală, de interes major, care a fost soluționată în cadrul lucrării, reliefându-se importanța teoretică și valoarea aplicativă a demersului științific întreprins.

Capitolul 1, intitulat *Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei de doctor* este consacrat examinării celor mai relevante lucrări științifice (manuale, monografii, teze de doctorat, articole, studii și reviste) apărute în Republica Moldova și în străinătate, care abordează tema cercetării. Capitolul realizează o incursiune în cele mai sensibile dimensiuni ale subiectului: istorică, criminologică, sociologică și statistică.

Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei de doctorat constituie un punct de pornire obligatoriu de parcurs în elaborarea unei lucrări comprehensive, trecute prin filtrul cercetării științifice.

Din literatura științifică autohtonă dedicată studiului criminalității în mediul rural, care abordează multiple dimensiuni ale acestui fenomen și a constituit fundament doctrinar pentru analiza realizată în cadrul tezei de doctorat, au fost consultate următoarele lucrări: studiul monografic elaborat de către autorul Ionașcu V. cu titlul *Infracțiunea de violență în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire*; studiul cu titlul *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții* de autorii Larii Iu., Cojocaru R., Ionașcu V. și Rotaru I.; manualul *Criminologie*, Ediție revizuită și adăugită de Rotari O., articolul științific elaborat de autorii Larii Iu. și Cojocaru R. cu titlul: *Influența procesului de urbanizare accelerată asupra criminalității*; articolul *Ocuparea forței de muncă în mediul rural al Republicii Moldova și factorii destabilizatori* realizat de către autorii Nirean E. și Bujor T.; manualul *Elemente de criminologie* de Bujor V. și grupul de autori; materialul științific cu titlul *Analiza criminologică a influenței proceselor demografice actuale asupra criminalității din Republica Moldova*, elaborat de autorii Bejan O., Bujor V. și Botnaru Gh.; manualul *Bazele analizei statistice a criminalității* elaborat de către autorul Bujor V.

și Miron-Popa C.; manualul *Criminologie*, ediție revizuită și adăugită a autorului Larii Iu.; lucrările *Criminologie* și *Victimologie* de Gladchi Gh.; manualul *Criminologie* publicat de Ciobanu Ig.; cursul universitar *Criminologie* de Bîrgău M.

Referindu-ne la literatura de specialitate criminologică autohtonă, ținem să constatăm lipsa unor studii criminologice dedicate în exclusivitate criminalității rurale.

Plecând de la o atare situație deficitară, cât și având în vedere importanța potențialul unei cercetări științifice care să contribuie la elucidarea unor aspecte esențiale ale criminalității în mediul rural, se conturează necesitatea unei abordări inovatoare și aprofundate a acestui fenomen. O astfel de perspectivă vizează, pe de o parte, analiza complexă a factorilor criminogeni specifici mediului rural și, pe de altă parte, identificarea unor măsuri de prevenire adecvate particularităților acestor comunități. Subliniem că o asemenea abordare nu poate fi realizată în mod riguros fără raportarea la ideile, conceptele, opiniile și viziunile conturate în lucrări științifice de referință, elaborate de autori din alte state care au studiat criminalitatea rurală. Selectarea acestor surse nu este aleatorie, întrucât evoluția legislației naționale s-a realizat, în mare parte, prin preluarea unor norme anterioare din aceste sisteme de drept, iar în prezent se înregistrează o tendință clară de armonizare cu standardele juridice ale Uniunii Europene.

În acest context, pentru a asigura fundamentarea teoretică a investigației și pentru a contura principalele direcții de cercetare, ne vom orienta asupra examinării și analizei opiniilor, viziunilor și abordărilor formulate de specialiști din România, Federația Rusă, precum și din statele occidentale, în ceea ce privește problematicile științifice relevante pentru tema tratată în prezenta lucrare.

Studiind și analizând literatura criminologică de specialitate românească, stabilim că, de fapt, conceptul de criminalitate rurală este abordat tangențial, dar nu la fel de frecvent ca subiectele legate de criminalitatea urbană sau alte domenii specifice ale criminologiei. Deși există studii și cercetări care tratează aspectele legate de criminalitatea în mediul rural, acestea sunt mai puțin numeroase comparativ cu cele concentrate pe criminalitatea urbană sau pe fenomenele de violență, criminalitate organizată, corupție și alte forme de devianță socială cu o prezență mai vizibilă în spațiul public și mediatic.

Analizând literatura de specialitate din România, am ajuns la concluzia că aceste sunt cele mai relevante lucrări dedicate criminalității rurale: articolul *Tendințe ale criminalității violente în comunitățile rurale. Evaluare și percepție publică* publicat de autorii Banciu D. și Balica E.; articolul *Criminalitatea comisă cu violență în comunitățile rurale*, publicat de au-

torii români, Banciu D., Rădulescu S.M. și Dâmboeanu C.; manualul *Criminalitate violentă. Tendințe și factori de risc și articolul Delictele de omor în mediul familial românesc* de autoarea Balica E.; articolul *Condițiile de viață ale populației din mediul rural* de Mărginean I.; manualul *Dicționar de criminologie rurală* semnat de Bădescu Il. și Cucu-Oancea O.; manualul *Protecția victimelor. Elemente de victimologie* semnat de Hotcă M.A.

În urma analizei literaturii de specialitate din România, se constată existența unor studii care abordează în mod specific criminalitatea din mediul rural, acestea incluzând analize statistice detaliate, evaluări ale factorilor criminogeni, precum și propuneri privind politicile de prevenire și combatere a fenomenului infracțional în spațiul rural. Deși doctrina românească în materia cercetată este mai dezvoltată decât cea din Republica Moldova, nici de această dată nu atestăm cercetări complexe a conceptului de criminalitate rurală, care ar îngloba toate dimensiunile criminologice pe care le implică cunoașterea fenomenului. În multe cercetări românești, criminalitatea rurală este asociată cu criminalitatea violentă și studiată predilect anume sub acest aspect.

În cadrul elaborării tezei de doctorat, fără a diminua importanța lucrărilor menționate anterior, au fost analizate și contribuțiile teoretice ale autorilor din Federația Rusă, care oferă perspective relevante asupra fenomenului criminalității, în special prin prisma abordărilor criminologice clasice și a experienței legislative din spațiul post-sovietic. Aceste lucrări completează viziunea doctrinară asupra temei cercetate, evidențiind particularități metodologice și conceptuale utile pentru înțelegerea profundă a criminalității în mediul rural și pentru formularea unor concluzii cu aplicabilitate practică în contextul național.

Dintre publicațiile relevante, care au fost consultate în cadrul demersului nostru de cercetare, menționăm contribuțiile unor autori consacrați, ale căror studii care oferă atât suport teoretic, cât și baze empirice pentru alte cercetări valoroase: teza de doctorat cu titlul *Особенности преступности в сельской местности и ее предупреждения* și articolul *Криминологическая характеристика и особенности преступности в сельской местности* de autoarea Шуклина Е.А.; teza de doctorat cu titlul *Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сельской местности* a lui Сорокин А.Б.; publicația *Сравнительный анализ сельской и городской преступности* de Левашова О.В.; teza de doctorat cu titlul *Предупреждение рецидивной преступности в сельской местности* și articolul *Некоторые особенности краж, совершаемых рецидивистами в сельской местности* de Красковский Я.Э.; studiul *Правонарушения в городе и в деревне: социальный и психологический аспекты* de Бабаев М.М., articolul *Социально-географические исследования сельской местности в Рос-*

сии de Присяжный М.Ю.; manualul Криминология, de Долгова А.И.; autoreferatul tezei de doctorat Расследование краж, совершаемых в сельской местности, de Мусейбов А.Г.; teza de doctorat Противодействие насильственной преступности в семье: уголовно-правовые и криминологические аспекты de Ильяшенко А.Н.

Un rol important în cercetarea criminalității rurale în cadrul acestei teze de doctorat l-au avut materialele științifice elaborate în literatura de specialitate occidentală. Aceste studii criminologice au oferit perspective inovative de cercetare, care au contribuit la înțelegerea globală a acestui fenomen. Importanța acestei literaturi rezidă în faptul că prezintă o diversitate a metodologiilor de studiu în domeniul criminalității rurale, de la analize cantitative complexe la studii de caz și abordări calitative, care permit o înțelegere mai profundă a fenomenelor specifice și a dinamicii infracționalității în zonele rurale. În același context, literatura occidentală a contribuit cu teorii și constatări conceptuale inovatoare, care a ajutat la explicarea cauzelor și manifestărilor criminalității rurale în diferite contexte.

Studiile occidentale sunt fundamentate pe cercetări comparative care explorează criminalitatea rurală în diferite țări și regiuni, oferind oportunitatea de a înțelege cum contextul socio-cultural, economic și juridic influențează criminalitatea rurală. Cercetătorii occidentali au fost printre primii care au abordat probleme emergente în criminalitatea rurală, cum ar fi impactul schimbărilor climatice, tehnologia digitală, traficul de droguri și exploatarea resurselor naturale, subliniind necesitatea unor răspunsuri inovatoare și adaptate la aceste noi provocări.

Cele mai relevante lucrări studiate sunt: manualul *Crime and Safety in the Rural* de Ceccato V. și Abraham J.; manualul *Rural Crime and community Safety* de autoarea Ceccato V.; manualul *Rural transformations and rural crime. International Critical Perspectives in Rural Criminology* de Bowden M. și Harkness A.; manualul *Crime in Rural Areas: A Review of the Literature for the Rural Evidence Research Centre* elaborat de Marshall B., Johnson S.D.; manualul *Rural Criminology* elaborat de Donnermeyer J.F. și DeKeseredy W.S.; articolul *Rural Crime from A Global Perspective* de Weisheit R.A., manualul *Crime and Policing in Rural and Small-town America* de Weisheit R.A., Falcone D.N. și Wells L.E.; *Rural crime and policing* de Nurse A.; manualul *Reviewing the New South Wales local crime prevention planning process* de Anderson J. și Homel P.; studiul *Community safety in rural areas* de Lawtey A. și Deane M.; articolul *Criminality in the Rural Areas* a autorilor Ďurkovičová J., Lazíková J., Takáč I. și Rumanovská L.; manualul *Crimes Against Nature: Environmental Criminology and Ecological Justice*, de White R.; articolul *A Green Field for Criminology? A Proposal for a Perspective* de South N.

Cumulul lucrărilor științifice examinate în acest Capitol constituie un fundament epistemologic care a stat la baza elaborării prezentei lucrări de doctorat. În primul rând, arsenalul lucrărilor științifice din domeniu a oferit posibilitatea cunoașterii științifice a criminalității rurale din perspectiva științei criminologice. În cel de al doilea rând, examinarea materialelor științifice elaborate la teza de doctorat a oferit posibilitatea relevării problemelor legate de criminalitatea rurală care nu au fost explorate sau au fost explorate parțial în doctrina criminologică. În context, teza de doctorat vine să completeze patrimoniul cunoașterii în materia criminalității rurale din perspectiva cercetărilor criminologice.

Capitolul 2, denumit *Aspecte preliminare privind criminalitatea rurală*, se dedică studiului diacronic al conceptului de criminalitate rurală și identificării trăsăturilor sale fundamentale. Totodată, sunt analizate nivelul criminalității rurale în raport cu criminalitatea urbană, nivelul criminalității rurale raportată la 10.000 de locuitori, structura și geografia criminalității rurale, precum și evoluția anumitor infracțiuni în corelație cu evenimentele sociopolitice recente, cum ar fi alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional desfășurate în Republica Moldova în anul 2024, dar și contextul generat de războiul din Ucraina.

Într-o primă secțiune este abordat cadrul conceptual al criminalității rurale. Analiza pornește de la constatarea că doctrina criminologică nu a conturat un cadru unitar de definire a acestui fenomen, ceea ce impune necesitatea sistematizării diferitelor perspective teoretice. Sunt prezentate multiple abordări doctrinare: majoritatea lucrărilor criminologice nu conțin o delimitare clară între criminalitatea rurală și cea urbană, ambele fiind încadrate generic sub conceptul de criminalitate², unele definesc criminalitatea rurală exclusiv prin prisma criteriilor spațiale (teritoriu rural, densitate redusă a populației, distanță față de centrele urbane), în timp ce altele corelează fenomenul cu anumite particularități socio-culturale (nivel scăzut de educație, lipsa infrastructurii, tradiționalism accentuat, izolare socială). Mai mult decât atât, unii autori asimilează criminalitatea rurală cu criminalitatea agricolă³ sau cu infracțiunile de mediu⁴. Într-un alt registru de idei, constatăm că, în literatura de specialitate română, crimi-

² Briddell, L.O. *Rurality and crime: identifying and explaining rural/urban differences*. A dissertation in sociology. The Pennsylvania State University 2009. p. 3. [citat 26.02.2024]. Disponibil: https://etda.libraries.psu.edu/files/final_submissions/3811.

³ Ceccato, V. *Farm crimes and environmental and wildlife offenses*. In book: *Rural Crime and Community Safety*. 1st Edition, Routledge, 2015. pp. 165-195. [citat 17.11.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/349148121_Farm_crimes_and_environmental_and_wildlife_offenses.

⁴ White, R. *Crimes against nature: Environmental criminology and ecological justice*. Devon: Willan, UK: Willan Publishing, 2008, p. 14.

nalitatea rurală se identifică cu criminalitatea violentă⁵.

Este evidențiat faptul că, în literatura de specialitate, se conturează două direcții majore de interpretare a noțiunii de criminalitate rurală: una axată pe caracterul geografic și administrativ al mediului rural (localități aflate sub un anumit prag demografic) și alta centrată pe conținutul relațiilor sociale caracteristice acestui spațiu, relații marcate de coeziune comunitară, conservatorism și vulnerabilități economice.

Plecând de la constatările formulate anterior, criminalitatea rurală este definită ca un domeniu sectorial al criminologiei, alcătuit dintr-o totalitate de infracțiuni săvârșite în mediul rural, infracțiuni caracterizate prin trăsături unitare ce rezultă din habitatul social specific, determinat de domeniile de concentrare a forței de muncă, mod de viață, tradiții și relații socio-culturale comunitare specifice.

Capitolul evidențiază necesitatea delimitării conceptuale și metodologice dintre criminalitatea rurală și cea urbană, ca premisă esențială pentru înțelegerea aprofundată a particularităților fenomenului infracțional în diverse contexte socio-geografice. Această diferențiere permite nu doar conturarea trăsăturilor specifice fiecărui mediu, ci și identificarea influențelor reciproce și a interdependențelor existente între ele. Analiza comparativă arată că mediul în care trăiește infractorul influențează atât caracteristicile personale ale acestuia, cât și natura faptelor comise.

În plan doctrinar și empiric opiniile variază. Unii cercetători consideră că diferențele dintre cele două tipuri de criminalitate sunt minime⁶, în timp ce alții subliniază trăsături distincte, în funcție de tipul infracțiunilor⁷. În mediul urban predomină infracțiunile patrimoniale (furturi, jafuri, tâlhării, pungășii), favorizate de anonim, mobilitate și densitate populațională⁸, în timp ce mediul rural este mai afectat de infracțiuni contra persoanei (violență în familie, violuri, omoruri), influențate de

⁵ Banciu D., Balica E., *Tendențe ale criminalității violente în comunitățile rurale. Evaluare și percepție publică*. În: Revista Română de Sociologie, nr. 1-2. București, 2009. pp. 153-176. [citat 12.03.2024]. Disponibil: <https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.1-2-2009/07-BBalica.pdf>.

⁶ Серебрякова, В.А. *Некоторые вопросы изучения влияния социально-экономических процессов на изменения преступности*. В: Социальная среда и преступность: Сборник научных трудов, М., 1983, pp. 26-49.

⁷ Сорокин, А.Б. *Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сельской местности*. Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сельской местности. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Ростов-на-Дону, 2005. p. 46-47.

⁸ Соколов, А.Ф., *Особенности преступности в городах и сельской местности*. автореферат Диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право, Свердловск, 1971, p. 24.

factori situaționali, conflicte familiale și lipsa infrastructurii sociale.

Studiile statistice și sondajele de victimizare (SUA⁹, Australia¹⁰, România¹¹) confirmă un nivel mai scăzut al criminalității rurale raportat numeric, dar și o tendință accentuată de neînregistrare oficială a faptelor penale, în special a celor sexuale. În paralel, percepția fricii de criminalitate este adesea mai ridicată în zonele rurale, din cauza izolării, lipsei de iluminat și slabei prezențe a autorităților, chiar dacă realitatea infracțională nu o justifică întotdeauna¹².

Fenomenul este strâns corelat cu probleme structurale ale mediului rural: sărăcie, migrație, alcoolism, infrastructură deficitară, corupție locală și declin instituțional. Aceste elemente generează un climat de vulnerabilitate care favorizează dezvoltarea formelor specifice de delincvență rurală¹³. De altfel, există tendințe îngrijorătoare privind recrudescența infracțiunilor violente în sate, fenomen observat în România și Republica Moldova.

La nivel internațional, cercetările evidențiază că deși natura și prevalența infracțiunilor diferă în funcție de contextul național, factorii determinanți ai criminalității rurale rămân adesea similari: distanța față de centrele urbane, lipsa accesului la servicii publice, structura economică fragilă și vulnerabilitatea comunităților. Astfel, soluțiile trebuie adaptate fiecărui context, de la consolidarea coeziunii comunitare, până la folosirea tehnologiilor de supraveghere.

Concluzia generală este că delimitarea dintre criminalitatea rurală și cea urbană nu poate fi redusă la o simplă distincție geografică, ea trebuie analizată prin prisma factorilor sociali, economici, culturali și politici. Înțelegerea diferențelor și a interacțiunilor dintre cele două forme de criminalitate este esențială pentru elaborarea unor politici publice eficiente și sustenabile de prevenire și control al infracționalității.

Secțiunea următoare oferă o analiză comparativă a nivelului crimi-

⁹ Tapp, S.N., Coen, E.J., Criminal Victimization, 2023. In: (NCJ 309335). Bureau of Justice Statistics, U.S. Department of Justice, 2024. [citat 29.10.2024]. Disponibil: <https://bjs.ojp.gov/document/cv23.pdf>.

¹⁰ Cook, A., Fitzgerald, J. *Crime in Regional and Rural NSW in 2023: Trends and Patterns*. In: NSW Bureau of Crime Statistics and Research, nr. 169, 2024. pp. 18-21. [citat 11.04.2023]. Disponibil: <https://bocsar.nsw.gov.au/documents/publications/bb/bb151-200/BB169-Report-Crime-in-Regional-and-Rural-NSW-2023.pdf>.

¹¹ Banciu, D., Balica, E. *Tendințe ale criminalității violente în comunitățile rurale. Evaluare și percepție publică*. op. cit., pp. 153-176.

¹² Ceccato, V. *Perceived Safety in Swedish Rural Areas*. In book: *Rural Crime and Community Safety*. 1st Edition, Routledge, 2015. pp. 137-162. [citat 10.11.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/349151791_Perceived_safety_in_Swedish_rural_areas.

¹³ Mărginean, I. *Condițiile de viață ale populației din mediul rural*. În: *Revista Calitatea vieții*, XVII/2006, nr. 1-2. București 2006, pp. 153-170. [citat 20.06.2023]. Disponibil: <https://www.revistacalitateavietii.ro/journal/article/view/612/521>.

nalității rurale și urbane, pe baza datelor oficiale furnizate de DGI și EO a STI al MAI pentru perioada 2017-2024¹⁴. Analiza relevă un raport relativ constant între cele două forme de criminalitate, cu o medie generală de 38,07% pentru criminalitatea rurală și 61,93% pentru cea urbană.

Raportarea criminalității rurale la 10.000 de locuitori evidențiază un trend descendent clar: de la un coeficient de 36,8 în 2017 la 26,92 în 2024, cel mai scăzut nivel fiind înregistrat în 2023 – 24,97. Calculul coeficientului pentru fiecare unitate administrativ-teritorială a permis identificarea zonelor cu potențial criminogen ridicat, contribuind la fundamentarea unor politici de prevenire adaptate specificului regional.

Structura criminalității rurale în 2024 a fost dominată de infracțiunile din domeniul transporturilor (23,24%) și cele contra patrimoniului (22,45%). Urmează cele contra autorităților publice (19,67%), contra familiei și minorilor (7,57%) și cele contra securității și ordinii publice (6,5%). Infracțiunile de natură sexuală au reprezentat 4,1%, iar cele contra vieții și sănătății persoanei – 4,25%¹⁵.

Un element de noutate științifică al capitolului constă în analiza influenței exercitate de factorii politici interni și de contextul internațional asupra dinamicii fenomenului infracțional din mediul rural. Sunt abordate două aspecte majore: (1) criminalitatea asociată proceselor electorale, în contextul alegerilor prezidențiale și al referendumului constituțional din 2024; (2) efectele indirecte ale războiului din Ucraina asupra spațiului rural din Republica Moldova, prin prisma intensificării migrației, traficului de persoane, creșterii circulației ilegale de arme și substanțe ilicite în zonele slab controlate.

Analiza evidențiază o corelație semnificativă între instabilitatea politică și accentuarea anumitor forme de infracționalitate, în special în zonele rurale caracterizate printr-o prezență instituțională redusă. Sunt documentate cazuri de intimidare, influențare a alegătorilor și perturbare a ordinii publice, desfășurate în comunități sătești cu un grad ridicat de vulnerabilitate socială.

Anul electoral 2024 a scos în evidență amploarea fenomenului de corupere electorală, fiind înregistrate 39 de infracțiuni și 1.465 de contravenții. În paralel, se observă o creștere exponențială a infracțiunilor comise de grupuri criminale organizate în mediul rural, de la 25 de cazuri în 2017 la 466 în 2024¹⁶.

În ceea ce privește infracțiunile transfrontaliere, în perioada 2017–

¹⁴ Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-84/25 din 28 februarie 2025.

2024 s-a constatat o creștere alarmantă a cazurilor de trecere ilegală a frontierei (de la 126 la 756) și de organizare a migrației ilegale (de la 2 la 583), indicând o presiune tot mai mare asupra securității la granițele Republicii Moldova¹⁷.

Analiza dinamicii criminalității rurale, utilizând seria temporală fixă cu anul 2017 ca bază, arată o scădere continuă până în 2023 (67,87%), urmată de o ușoară creștere în 2024 (73,15%). Conform metodei bazei mobile, numărul infracțiunilor rurale a scăzut progresiv până în 2023, apoi a crescut în 2024 la 9.559 de cazuri – cu 591 mai mult decât în anul anterior¹⁸.

Geografia criminalității rurale indică faptul că regiunea centrală a țării a înregistrat cele mai ridicate rate ale infracționalității, urmată de regiunea de nord. Regiunea sudică s-a remarcat prin cel mai scăzut nivel infracțional, evidențiind o variabilitate regională care impune aplicarea unor strategii diferențiate de prevenire și combatere.

Capitolul al 3-lea, intitulat *Caracteristica criminologică a criminalității rurale*, realizează o analiză complexă a impactului factorilor criminogeni specifici mediului rural, determinați în mare parte de provocările structurale și culturale ale ruralității. Totodată, sunt examinate particularitățile personalității infractorului provenit din mediul rural și mecanismele de victimizare caracteristice acestui spațiu, cu accent pe categoriile tradițional vulnerabile ale populației rurale.

Elaborarea și punerea în aplicare a politicilor preventive în spațiul rural nu poate fi eficientă fără cunoașterea riguroasă a factorilor criminogeni specifici acestui mediu. Criminalitatea rurală este rezultatul unui ansamblu de factori criminogeni, unde elementele endogene (precum personalitatea infractorului, valorile comunitare, nivelul de educație) și cele exogene (precum sărăcia, lipsa infrastructurii, migrația sau mediul fizic) interacționează în rețele complexe, condiționând comportamentele deviante în mod variabil de la un caz la altul.

Un rol important în acest context îl joacă provocările intrinseci ale ruralității, cum ar fi șomajul, sărăcia extremă, inegalitățile de gen, consumul abuziv de alcool, depopularea, izolarea geografică și deficitul infrastructural. Aceste condiții determină formarea unui climat social și economic precar, în care normele legale sunt adesea substituite de conduite antisociale, iar reacția instituțională se manifestă, de regulă, cu întârziere sau rămâne absentă, favorizând perpetuarea comportamentelor deviante în mediul rural. Factorul geografic particularizează în mod distinct criminalitatea rurală în raport cu cea urbană. Deși nu este

¹⁷ Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

¹⁸ Ibidem.

un factor determinativ în sine, el contribuie, în interacțiune cu ceilalți factori sociali, culturali și economici, la conturarea unor tipologii locale de infraționalitate. Astfel, satele izolate, greu accesibile și lipsite de infrastructură devin teren propice pentru dezvoltarea unor forme specifice de criminalitate.

Totodată, sărăcia extremă și lipsa oportunităților economice constituie un fundal permanent al vieții cotidiene pentru numeroase familii rurale, care trăiesc în condiții insalubre, fără perspective reale de redresare. Aceste realități sociale creează un context favorabil nu doar apariției criminalității, ci și cristalizării unor mentalități de resemnare față de fenomenul infrațional.

Schimbările demografice recente, precum diminuarea populației, îmbătrânirea acesteia și migrația masivă, afectează profund structura și dinamica comunităților rurale. Scăderea populației active lasă în urmă o populație preponderent în vârstă, vulnerabilă și incapabilă să se apere eficient în fața amenințărilor infraționale.

Pe plan cultural și psihologic, o influență semnificativă o are inegalitatea de gen, în special în ceea ce privește prevalența violenței domestice. Aceasta este accentuată de o reticență crescută a victimelor de a raporta cazurile de abuz, ceea ce perpetuează un climat de tăcere și impunitate.

În același timp, factorii psihologici precum nevoia de apartenență, resentimentele acumulate în urma eșecurilor personale sau sentimentul de izolare, joacă un rol important în motivația indivizilor de a se implica în activități ilegale, inclusiv prin afilierea la grupuri infraționale.

O altă tendință îngrijorătoare este reprezentată de lipsa resurselor pentru petrecerea constructivă a timpului liber, ceea ce favorizează comportamente antisociale, mai ales în rândul tinerilor. Frecventarea locațiilor de divertisment cu risc, participarea la jocuri de noroc, consumul de alcool și utilizarea excesivă și necontrolată a internetului sunt doar câteva dintre activitățile care alimentează climatul infrațional.

Interacțiunea dintre factorii socio-economici și geografici generează manifestări infraționale specifice, precum contrabanda în zonele de frontieră, cultivarea ilegală a plantelor care conțin droguri, infrațiuni ecologice (braconaj, tăieri ilegale), precum și diverse furturi sau acte de violență, toate adaptate contextului rural.

Un element aparte îl constituie influența mass-mediei, care, prin promovarea unor modele comportamentale violente sau prin prezentarea distorsionată a realității, poate contribui la erodarea normelor morale și la crearea unei „culturi a imitației” în rândul tinerilor. Astfel, media devine un canal indirect, dar puternic, de formare a conduitei infraționale.

Astfel, criminalitatea rurală este un fenomen complex și multidimensional, generat de interacțiunea unor factori economici, demogra-

fici, politici, geografici și psihologici. Înțelegerea profundă a acestora este esențială pentru elaborarea unor politici eficiente de prevenire și combatere, care să țină cont de specificul comunităților rurale și de nevoile reale ale acestora.

Capitolul evidențiază și particularitățile personalității infractorilor proveniți din mediul rural, care, în baza analizei criminologice, prezintă un profil biopsihosocial specific. Aceștia sunt, în majoritate, bărbați cu vârsta medie de aproximativ 30 de ani, cetățeni ai Republicii Moldova, domiciliați permanent în localitățile rurale unde au fost comise infracțiunile. Nivelul de instruire este, de regulă, scăzut, se atestă lipsa studiilor sau finalizarea doar a ciclului gimnazial, iar sursele de existență sunt instabile, bazate pe activități ocazionale sau munci zilnice. În cele mai multe cazuri, acești indivizi nu au antecedente penale, însă manifestă predispoziție spre comiterea faptelor infracționale sub influența consumului de alcool, ceea ce denotă un control social slab și o vulnerabilitate crescută la factori situaționali criminogeni.

În încheiere, sunt evidențiate categoriile vulnerabile ale populației rurale, precum femeile, persoanele în vârstă, copiii, indivizii fără educație și competențe profesionale, precum și familiile numeroase cu venituri reduse. Deși mediul rural este perceput, în general, ca un spațiu mai sigur decât cel urban, impactul criminalității asupra acestor grupuri este disproporționat și adesea profund traumatic, generând efecte negative asupra coeziunii sociale, sentimentului de securitate comunitară și capacității colective de reziliență în fața fenomenului infracțional.

Capitolul al 4-lea, intitulat *Prevenirea criminalității rurale*, prezintă o analiză amplă și structurată a măsurilor criminologice destinate prevenirii fenomenului infracțional în mediul rural, accentuând importanța colaborării instituționale și intersectoriale în acest proces. Analiza se fundamentează pe o abordare sistematică și integratoare, care urmărește conexiunea dintre premisele teoretice ale prevenirii și aplicarea lor practică în contextul specific al comunităților rurale din Republica Moldova.

Prevenirea criminalității rurale este conceptualizată drept o activitate complexă și multidimensională, ce presupune consolidarea rezilienței comunitare, dezvoltarea capitalului social și implicarea activă a instituțiilor locale, a autorităților publice și a societății civile. Totodată, aceasta implică intervenții specializate, orientate spre reducerea factorilor criminogeni dominanți și adaptate particularităților individuale ale persoanelor cu risc infracțional, într-o logică de prevenție diferențiată și sustenabilă.

În prim-plan este abordată prevenirea generală, concepută ca un domeniu fundamental al criminologiei, orientat spre diminuarea riscului de comitere a infracțiunilor prin implementarea unor măsuri pro-acti-ve, educaționale și normative, precum și prin dezvoltarea unor strategii

sustenabile de consolidare a climatului de siguranță socială. Prevenirea generală implică o abordare integrată, ce combină cercetarea științifică, politicile publice și implicarea comunității pentru a aborda cauzele fundamentale ale comportamentului infracțional. Ea poate fi definită ca un proces de influențare a comportamentului comunităților rurale prin consolidarea capacității lor de reacție colectivă împotriva fenomenului infracțional. Aceasta presupune nu doar sporirea vigilenței civice, ci și crearea unui climat social în care normele legale devin o expresie firească a valorilor comunității.

Măsurile de prevenire generală se caracterizează prin intervenții menite să elimine disfuncționalitățile din sfera politică, socială, morală, psihologică și spirituală a societății. Acestea sunt, de regulă, corelate cu îmbunătățirea condițiilor materiale de trai ale cetățenilor, precum și cu alte transformări pozitive de natură structurală și culturală în cadrul comunității¹⁹. Aceste măsuri contribuie simultan la eliminarea proceselor și fenomenelor sociale negative, îndeplinind, totodată, într-un mod indirect, funcția de prevenire a criminalității²⁰.

Analiza literaturii de specialitate și a opiniilor exprimate de diverși cercetători evidențiază faptul că un element esențial al prevenirii generale îl constituie existența unui cadru normativ clar definit și coerent, capabil să susțină și să promoveze în mod activ activitățile destinate prevenirii criminalității. Un asemenea cadru juridic reprezintă fundamentul instituțional al politicilor de prevenire, asigurând stabilitatea, continuitatea și eficiența intervențiilor orientate spre reducerea riscurilor infracționale în mediul rural.

Prin urmare, drept inițiativă de *lege ferenda*, propunem suplinirea pct. 9, subpct. 2) al Hotărârii Guvernului nr. 547 din 12.11.2019²¹ cu lit. p), cu următorul conținut: „*Polițiștii care-și desfășoară activitatea în localitățile rurale pot dispune autonom aplicarea măsurilor de prevenire a criminalității prin luarea în considerare a specificului cauzelor și condițiilor care le determină*”.

În același context, se mai impune reformularea art. 19 lit. e) din Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului²², din care ar rezulta că în domeniul prevenirii infracțiunilor și a

¹⁹ Frunză, A. *Măsurile criminologice de prevenire a criminalității în mediul rural*. În: Revista Legea și Viața, nr. 2, 2020. pp. 40-42. ISSN 2587-4365. [citată 22.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/40-42_32.pdf.

²⁰ Pop, O., Neagu, Gh. *Criminologie generală*, Chișinău: Î.I. „Angela Levintă”, 2005, p. 186.

²¹ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 547 din 12.11.2019, cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 346-351.

²² Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nr. 320 din 27.12.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 42-47.

contravențiilor, Poliția are atribuția de a: „constata cauzele și condițiile ce pot genera sau contribui la săvârșirea infracțiunilor și contravențiilor care sunt în competența Poliției și de a aplica măsuri preventive, inclusiv cu sesizarea organelor competente, instituțiilor publice sau private, persoanelor cu funcții de răspundere cu privire la necesitatea aplicării acestora”.

O altă măsură cu caracter general destinată prevenirii criminalității rurale ar constitui elaborarea unei Strategii Naționale de Prevenire a Criminalității Rurale (SNPCR). Elaborarea unei asemenea Strategii reprezintă o măsură importantă ce ține de domeniul de politici publice și are drept scop definirea clară a obiectivelor, priorităților, instrumentelor și acțiunilor necesare pentru reducerea fenomenului infracțional în mediul rural.

După analiza dimensiunilor și mecanismelor prevenirii generale, atenția este orientată către componenta complementară a sistemului preventiv, cea de prevenirea specială. Aceasta este concepută ca un ansamblu de măsuri instituționale cu caracter permanent, implementate de organele statului și de organizațiile neguvernamentale, având ca obiectiv principal reducerea și înlăturarea factorilor favorizanți ai criminalității din mediul rural. Aceste măsuri se materializează prin acțiunile desfășurate de subiecții abilitați prin lege, în special de către poliție și autoritățile publice locale, ale căror atribuții sunt orientate spre menținerea ordinii de drept, protejarea valorilor sociale fundamentale și consolidarea securității comunitare²³.

În această perspectivă, prevenirea specială a criminalității rurale formează un sistem coerent de măsuri cu caracter politic, juridic, socio-cultural, economic, instituțional-organizațional și tehnologic, aplicate în mod sistematic și continuu de către instituțiile publice centrale și locale, precum și de organizațiile societății civile. Finalitatea acestor măsuri constă în neutralizarea sau diminuarea factorilor criminogeni specifici mediului rural, contribuind astfel la reducerea riscului infracțional și la dezvoltarea unui climat social sigur și echilibrat.

Printre cele mai relevante măsuri se numără: consolidarea instituțiilor locale de ordine publică, dezvoltarea rețelelor de coordonare interinstituțională, implicarea comunității în activități cu caracter preventiv, educația juridică a populației rurale, intervențiile sociale focalizate și valorificarea tehnologiei informaționale în scop preventiv.

În continuarea studierii măsurilor de prevenire specială, care se axează pe intervenția instituțională la nivel comunitar și structural, un rol distinct revine prevenirii individuale, care la general constituie o dimensiune a activității criminologice orientată asupra persoanei și comportamentului său deviant. Această formă de prevenire presupune iden-

²³ Алауханов, Е.О., Зарипов, З.С. Профилактика преступлений. Учебник. Алматы: Нур-пресс, 2008. p. 119. ISBN 9965-813-55-8.

tificarea timpurie a persoanelor predispuse la comiterea de infracțiuni și aplicarea unui set de măsuri adecvate și proporționale gradului de risc infracțional.

Prevenirea individuală se concentrează asupra personalității și trăsăturilor sale negative, a micromediului în care aceasta s-a format, precum și asupra condițiilor și circumstanțelor ce favorizează sau facilitează săvârșirea faptelor pasibile de pedeapsă²⁴. Obiectivul principal al acestei forme de prevenire constă în identificarea prioritară a grupurilor de persoane cu risc infracțional sporit și obținerea informațiilor necesare pentru aplicarea unor intervenții personalizate, corelate cu resursele și capacitățile instituțiilor și entităților implicate.

Criminologii ruși Мигачев Ю.И. și Дашков Г.В. susțin că obiectivul prevenirii individuale a criminalității din mediul rural, este transformarea constructivă a caracterului unei persoane, îndreptându-i comportamentul de la unul antisocial la unul social. Eficiența acestor intervenții preventive la nivel individual este condiționată de respectarea unor principii esențiale: intervenția trebuie să fie oportună, măsurile adoptate trebuie să corespundă situației specifice a persoanei vizate, trebuie să existe o continuitate și coerență în aplicarea lor, iar abordările trebuie să fie integrate și realiste²⁵.

Un aport considerabil în crearea și realizarea măsurilor individuale de prevenire a criminalității din mediul rural o are conlucrarea dintre organele afacerilor interne și autoritățile publice locale, în rezultatul căruia se reușește ameliorarea situației criminogene și identificarea unor noi modalități de organizare a responsabilității civice²⁶.

Din punct de vedere practic, măsurile de prevenire individuală reprezintă identificarea persoanelor predispuse la comiterea de infracțiuni, studierea acestora, exercitarea unei influențe pozitive asupra lor pentru a preveni săvârșirea de infracțiuni. Intervențiile preventive individuale, ce constau într-un amalgam de strategii educative și de influențare direcționat către cetățeni pentru a descuraja angajarea acestora în activități infracționale, constituie măsuri individuale de prevenire a criminalității rurale, care pentru atingerea scopului propus trebuie să fie realizate printr-o conlucrare constructivă între poliție și asociațiile obș-

²⁴ Gladchi, Gh., Birgău, I., Stepanov Ig. *Conceptul de prevenire a criminalității – subiect al controverselor teoretice*. În: *Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*, nr. IV, 2003, pp. 79-86. [citat 14.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/6127.

²⁵ Мигачев, Ю.И., Дашков, Г.В. *Административно-правовые и криминологические механизмы совершенствования деятельности субъектов предупреждения правонарушений*. Актуальные проблемы российского права, № 9, 2016, pp. 50-56. [citat 19.11.2023]. Disponibil: https://aprp.msai.ru/jour/article/view/254?locale=ru_RU.

²⁶ Першуткин, Н.И. *О создании государственной системы предупреждения преступлений*. В: *Вестник МВД России*, № 3, 2006, pp. 3-8.

tești, cetățenii comunității rurale, instituțiile educative și alte autorități publice care acordă servicii populației.

În acest context, este propus un algoritm de intervenție individualizată, structurat pe mai multe etape interdependente: identificarea și analiza riscurilor criminogene, elaborarea unui plan personalizat de prevenție și monitorizarea continuă a comportamentului, urmată de ajustarea măsurilor preventive în funcție de evoluția psihosocială a subiectului.

Acest algoritm urmărește crearea unui mecanism adaptiv de intervenție, capabil să coreleze datele obținute din evaluarea criminologică cu măsurile educative, psihologice și sociale necesare pentru reducerea riscului de recidivă.

Prin urmare, prevenirea individuală reprezintă o verigă esențială în structura sistemului preventiv, deoarece acționează direct asupra cauzelor personale și situaționale ale comportamentului deviant, contribuind la diminuarea riscului de recidivă și la reintegrarea socială a persoanelor cu potențial infracțional. Totuși, o strategie de prevenire eficientă nu poate fi limitată doar la infractor, ci trebuie să includă și dimensiunea victimologică, orientată spre protejarea potențialelor victime și diminuarea vulnerabilităților acestora.

În această ordine de idei, prevenirea victimologică se conturează drept o componentă complementară a sistemului criminologic general, având ca obiectiv identificarea, protejarea și sprijinirea persoanelor expuse riscului de victimizare, precum și intervenția timpurie în mediile sociale cu risc ridicat.

În cadrul capitolului a fost supus cercetării și aspectul prevenirii victimologice a criminalității rurale, abordat ca o dimensiune complementară a activității criminologice generale. Această componentă pune accent pe identificarea și protejarea persoanelor vulnerabile, precum și pe intervenția timpurie în mediile sociale cu risc victimal ridicat. Prevenirea victimologică este orientată spre reducerea condițiilor care favorizează victimizarea, consolidarea mecanismelor de protecție socială și instituțională, precum și spre crearea unui climat comunitar bazat pe solidaritate, responsabilitate și sprijin reciproc.

În cadrul capitolului este supus cercetării și aspectul prevenirii victimologice a criminalității rurale, abordat ca o dimensiune complementară a activității criminologice generale. Totodată, capitolul dezvoltă o abordare victimologică a prevenirii, axată pe protejarea persoanelor vulnerabile din mediul rural, diminuarea gradului de expunere la victimizare și prevenirea revictimizării. Se insistă asupra necesității identificării grupurilor de risc, desfășurării campaniilor de informare în comunitate, implicării poliției în acțiuni pro-active de inspecție, precum și colaborării active cu instituțiile de învățământ pentru formarea unei culturi preven-

tive în rândul tinerilor.

Această perspectivă victimologică subliniază importanța intervențiilor timpurii, a cooperării interinstituționale și a consolidării capacităților comunitare de protecție socială, în vederea creării unui climat de securitate reală și percepută în spațiul rural.

Mecanismul de prevenire victimologică prezintă caracteristici distincte, prin faptul că sensibilizează persoana cu privire la posibilitatea de a deveni victimă a unei infracțiuni din cauza propriilor acțiuni, care ar necesita modificări pentru a minimiza riscurile. Prin urmare, obiectivul țintă al prevenirii victimologice îl constituie privarea infractorului de „potențialul obiect” al agresiunii sale.

Abordarea victimologică trebuie integrată atât în etapele de planificare și implementare a măsurilor preventive, cât și în procesul de investigare și examinare al cazurilor penale specifice. Pentru realizarea eficientă a acestor activități victimologice, este imperativă implicarea proactivă a cetățenilor, care să fie responsabili față de sesizările și atenționările realizate de către organele de poliție sau alte autorități publice²⁷.

Autorul Gladchi Gh. susține teza potrivit căreia „identificarea victimelor potențiale să nu fie efectuată separat de stabilirea potențialilor infractori”²⁸. În acest sens, resursele de înregistrare și evidență ale organelor de aplicare a legii pot fi utilizate pentru a identifica acele persoane al căror comportament le expune la victimizare, multe dintre ele fiind relevante din punct de vedere operativ nu doar ca potențiale victime, ci și prin asocierea lor posibilă cu activități infracționale.

Un aspect deosebit de important abordat în acest capitol este rolul specific al polițiștilor care activează în mediul rural, care, spre deosebire de structurile urbane, funcționează adesea într-un cadru informal, fiind profund integrată în comunitate. Această proximitate socială permite aplicarea unor strategii de intervenție bazate pe consens, însă, în același timp, comportă riscuri privind păstrarea obiectivității în aplicarea legii.

În cadrul strategiilor de prevenire a infracțiunilor, considerăm utilă instituirea următoarelor măsuri de prevenire victimologică în mediul rural:

- Identificarea factorilor vulnerabili de risc;
- Inițierea de dialoguri cu locuitorii comunității rurale cu reprezentanții entităților juridice și ai organizațiilor non-guvernamentale pentru a discuta despre necesitatea dotării locuințelor, spațiilor comer-

²⁷ Антонов, И.М., Бойко, Н.В. К вопросу о виктимологическом аспекте предупреждения преступности. В: Вестник Хабаровского государственного университета экономики и права, № 6 (92), 2017. pp.84-89. [citat 17.01.2024]. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-viktimologicheskom-aspekte-preduprezhdeniya-prestupno-sti?ysclid=lsj4elanxv994312094>.

²⁸ Gladchi, Gh. *Victimologie: manual pentru facultățile de drept și polițienești*, Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, CEP. USM, Chișinău, 2019. p. 336. ISBN 978-9975-149-30-3.

ciale, depozitelor și altor locații de stocare cu sisteme de securitate activă și pasivă, cum ar fi uși metalice, sisteme de încuietori cu cod, camere de supraveghere și sisteme de alarmă;

- Difuzarea în mass-media, tradițională și digitală, a materialelor informative privind riscurile neglijării securității proprietății, a încrederii excesive și a altor factori care facilitează săvârșirea de furturi și alte infracțiuni contra proprietății;

- Realizarea de inspecții periodice de către Poliția de ordine publică asupra condițiilor de securitate ale locurilor de stocare a bunurilor în cadrul organizațiilor, instituțiilor educaționale și întreprinderilor;

- Colaborarea cu instituțiile de învățământ școlar și preșcolar pentru implementarea măsurilor preventive victimologice cu tineretul, petrecerea cu aceștia atât a convorbirilor cât și implicarea acestora în activitățile de supraveghere și informare a poliției despre careva cazuri de victimizare;

- Elaborarea de strategii de prevenire victimologică pentru diferite tipuri de infracțiuni comise în mediul rural.

Implementarea acestor direcții în practică presupune, inevitabil, abordarea preliminară a provocărilor legate de detectarea, neutralizarea și eliminarea factorilor de risc la nivelul indivizilor, familiilor, colectivelor de lucru și altor potențiali agenți de victimizare. Această sarcină se dovedește a fi complexă, având în vedere reticența unor persoane afectate anterior de acte infracționale de a contacta autoritățile competente, ceea ce necesită utilizarea eficientă a tuturor canalelor disponibile de comunicare victimologică de către organele de ordine publică.

La finalul acestui capitol, este evidențiată necesitatea unei abordări holistice în prevenirea criminalității rurale, în cadrul căreia cooperarea între poliție, autoritățile publice locale, instituțiile statului și organizațiile non-guvernamentale devine o condiție esențială. Numai prin partajarea eficientă a resurselor, schimbul de informații și coordonarea acțiunilor se poate realiza o prevenție eficientă, adaptată specificului comunităților rurale și capabilă să reducă în mod durabil fenomenul infracțional.

Prin această analiză, capitolul oferă un cadru conceptual și operațional pentru dezvoltarea de politici publice și strategii locale de prevenire a criminalității în mediul rural, evidențiind complexitatea fenomenului și necesitatea intervenției integrate, adaptate la realitățile comunităților vulnerabile.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În finalul elaborării acestui studiu, au fost obținute mai multe rezultate corelate cu scopurile și sarcinile trasate în partea introductivă a lucrării, printre care menționăm: 1) fundamentarea conceptului de criminalitate rurală ca domeniu sectorial al criminologiei; 2) relevarea empirică a indicilor cantitativi și calitativi ai criminalității rurale reprezentate de – nivel, coeficient, structură, dinamică și răspândire geografică; 3) argumentarea tendințelor criminalității rurale prin raportare la noile provocări la securitatea națională; 4) relevarea factorilor criminogeni endogeni și exogeni specifici care determină criminalitatea rurală; 5) explicarea trăsăturilor biopsihosociale aferente personalității infractorilor rurali; 6) caracterizarea categoriilor de persoane cu grad sporit de victimizare din zonele rurale; 7) argumentarea, pe nivele, a sistemului prevenirii criminologice a criminalității rurale; 8) conceptualizarea unui model proactiv de prevenire victimologică a criminalității rurale etc.

Printre finalitățile acestui studiu se numără următoarele concluzii cu caracter general, care sintetizează aspectele esențiale analizate și trasează direcții relevante pentru aplicarea practică a rezultatelor:

1. *În contextul aplicării politicilor de dezvoltare durabilă a sectorului rural, care constituie un obiectiv țintă prioritar al UE, se impune, cu pregnanță, asigurarea securității comunitare, inclusiv prin prevenirea crimelor specifice acestui mediu.*

2. *Criminalitatea rurală a fost definită ca fiind un domeniu sectorial al criminologiei, alcătuit dintr-o totalitate de infracțiuni săvârșite în mediul rural, caracterizate prin trăsături unitare ce rezultă din habitatul social specific, determinat de domeniile de concentrare a forței de muncă, mod de viață, tradiții și relații socio-culturale comunitare specifice.*

3. *Delimitarea criminalității rurale de cea urbană nu este doar o chestiune de geografie sau demografie, ci implică diferențe profunde în termenii factorilor cauzali, tipurilor de infracțiuni predominante și strategiilor speciale preventive.*

4. *Nivelul criminalității rurale raportat la 10000 de locuitori relevă următoarele date: în anul 2017 36,8; 2018 – 32,82; 2019 – 31,91; 2020 – 29,78; 2021 – 29,95; 2022 – 28,36; 2023 – 24,97 și 2024 – 26,92.*

5. *A fost relevată configurare structurală a criminalității rurale, după principalele categorii de infracțiuni: în domeniul transporturilor – 23,24%; contra patrimoniului – 22,45%; contra autorităților publice – 19,67%; contra familiei și minorilor – 7,57%; contra securității publice și a ordinii publice – 6,5%; contra vieții și sănătății persoanei – 4,25%; privind viața sexuală – 4,1%; contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor – 3,94%; contra justiției – 3,50%;*

contra sănătății publice și conviețuirii sociale – 1,49%; contra bunei desfășurări a activității în sfera publică – 1,20%; economice – 1%; contra libertății, cinstei și demnității persoanei – 0,64%; de mediu – 0,15%; militare – 0,15%; informatice și în domeniul comunicațiilor electronice – 0,04% (anul de referință – 2024).

6. Pe fundalul proceselor electorale, reprezentate de alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional care s-au derulat în Republica Moldova în anul 2024 s-a accentuat o creștere ponderată a fenomenului de corupere electorală și a infracțiunilor comise de către grupuri criminale organizate. În contextul războiului din Ucraina au crescut semnificativ infracțiunile de trecerea ilegală a frontierei de stat și organizarea migrației ilegale.

7. Geografia criminalității rurale, în anii de referință 2017-2024, ne conduce la concluzia că regiunea centrală a țării a înregistrat cea mai înaltă rată a criminalității comparativ cu regiunile sudică și nordică. Regiunea nordică se distinge printr-o rată medie de criminalitate, în timp ce regiunea sudică manifestă cel mai scăzut nivel de incidență criminală. Această distribuție geografică a criminalității rurale sugerează abordări diferențiate în strategiile de prevenire și combatere a fenomenului criminal.

8. Mediul fizic rural, cu particularitățile sale climatice și geografice nu poate, de unul singur, să determine infracționalitatea, ci doar în interacțiune cu factorii socio-economici, culturali și individuali, modelând astfel specificul criminalității în aceste zone.

9. Factorii criminogeni specifici, reprezentați, în mare parte, de provocările intrinseci ale ruralității (șomajul, sărăcia, inegalitatea de gen, consumul de băuturi alcoolice, inclusiv depopularea, deficitul infrastructural și izolarea), determină apariția unor condiții propice pentru comiterea infracțiunilor, perpetuând astfel sentimentele de insecuritate comunitară.

10. Modificările demografice din Republica Moldova determinate de diminuarea populației, îmbătrânirea acesteia, migrația masivă a forței de muncă în afara țării și procesul de urbanizare, determină, în mod considerabil, criminalitatea din mediul rural.

11. Inegalitatea de gen, corelată cu diverși factori socio-economici, constituie un factor cultural distinct care influențează în mod semnificativ prevalența crescută a violenței în familie în mediul rural, în raport cu cel urban. Dificultatea prevenirii violenței în familie în mediul rural se datorează, în mare parte, latenței sporite, determinată de cele mai frecvente cazuri de reticența victimei de a sesiza autoritățile.

12. Personalitatea infractorilor din mediul rural se caracterizează prin următoarele trăsături biopsihosociale generale: bărbați cu vârsta medie de 30 de ani, cetățeni ai Republicii Moldova, cu loc permanent de

traie în localitățile rurale în care sunt comise infracțiuni, fără studii sau cel puțin cu studii gimnaziale, fără surse permanente de existență, angajați în muncii ocazionale (zilieri), fără antecedente penale, tentați de a săvârși infracțiuni sub influența băuturilor alcoolice.

13. Prevenirea generală a criminalității rurale constă în întărirea, la nivel general, a capacității comunităților rurale de reacționare colectivă împotriva infracționalității și influențarea pe această cale a comportamentului populației rurale.

14. Prevenirea specială a criminalității rurale reprezintă o totalitate de măsuri cu caracter politic, juridic, socio-cultural, economic, organizațional-instituțional, tehnologic și de altă natură, aplicate sistematic și continuu de către instituțiile publice centrale sau locale și/sau organizații neguvernamentale în vederea înlăturării sau minimalizării factorilor criminogeni specifici pentru a preveni săvârșirea infracțiunilor în mediul rural.

15. Au fost fundamentate următoarele măsuri speciale preventive aplicabile: consolidarea instituțională și creșterea capacităților locale; crearea și dezvoltarea rețelelor de coordonare; implicarea comunității în acțiuni preventive; educarea și informarea în mediul rural; intervenții în domeniul asistenței sociale; perfecționarea instrumentelor de transparență economică; digitalizarea și tehnologia informației.

16. A fost fundamentat un algoritm de prevenire individuală a criminalității în mediul rural, care oferă o abordare proactivă pentru reducerea riscurilor infracționale prin intervenții personalizate: identificarea persoanelor din mediul rural cu un potențial risc criminogen; procesarea și cercetarea, inclusiv științifică, a datelor prin evaluarea detaliată a factorilor de risc; elaborarea unui plan individualizat de prevenire; implementarea planului individualizat de prevenire.

17. Au fost argumentate următoarele măsuri de prevenire victimologică în mediul rural: identificarea factorilor vulnerabili de risc; inițierea de dialoguri cu locuitorii comunității rurale, reprezentanții entităților juridice și a organizațiilor non-guvernamentale; difuzarea în mass-media tradițională și digitală a materialelor informative; realizarea de inspecții periodice de către Poliția ordine publică; colaborarea cu instituțiile de învățământ școlar și preșcolar pentru implementarea măsurilor preventive victimologice; elaborarea de strategii de prevenire victimologică pentru diferite tipuri de infracțiuni comise în mediul rural.

Problema științifică de importanță majoră ce a fost rezolvată în prezenta lucrare rezidă în dezvoltarea unui cadru teoretic de cercetare al criminalității rurale prin conceptualizarea fenomenului ca domeniu sectorial al criminologiei, relevarea factorilor endogeni și exogeni care-i determină geneza, a coordonatelor biopsihosociale aferente personalității infractorilor, precum și a celor de victimizare din mediile urbane. Din

perspectiva criminologiei aplicative, a fost elaborat un cadru conceptual al sistemului de prevenire criminologică și victimologică a criminalității rurale, fundamentat pe modele teoretice și algoritmi de intervenție adaptați diferitelor niveluri de prevenire.

Pentru conturarea unor direcții de acțiune concretă în domeniul prevenirii criminalității rurale, avansăm următoarele propuneri:

1. Elaborarea prospectivă a unei Strategii Naționale de Prevenire a Criminalității Rurale (SNPCR) cu definirea clară a obiectivelor, priorităților, instrumentelor și acțiunilor necesare pentru reducerea fenomenului infracțional în mediul rural.

2. SNPCR-ul va contribui fundamental și la atingerea obiectivelor „dezvoltării durabile” legate de protejarea mediului, prin includerea unor măsuri specifice de combatere a criminalității de mediu: conservarea biodiversității locale, protejarea patrimoniului natural, promovarea practicilor agricole și forestiere sustenabile.

3. Strategia va funcționa simultan ca instrument de siguranță publică prin reducerea faptelor penale și contravenționale; motor de dezvoltare economică prin stabilizarea mediului de afaceri rural; catalizator social prin întărirea solidarității și a incluziunii sociale; protector al mediului prin conservarea și protecția acestuia.

4. Propunem suplینirea pct. 9, subpct. 2) al Hotărârii Guvernului cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției nr. 547/2019 cu lit. p), în următoarea redacție: „*Polițiștii care-și desfășoară activitatea în localitățile rurale pot dispune autonom aplicarea măsurilor de prevenire a criminalității prin luarea în considerare a specificului cauzelor și condițiilor care le determină*”.

5. Reformularea art. 19 lit. e) din Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, din care ar rezulta că, în domeniul prevenirii infracțiunilor și a contravențiilor, Poliția are atribuția de a: „*constata cauzele și condițiile ce pot genera sau contribui la săvârșirea infracțiunilor și contravențiilor care sunt în competența Poliției și de a aplica măsuri preventive, inclusiv cu sesizarea organelor competente, instituțiilor publice sau private, persoanelor cu funcții de răspundere cu privire la necesitatea aplicării acestora*”.

6. Elaborarea unor standarde operaționale aplicabile de către Poliția de securitate publică în domeniul prevenirii criminalității rurale. În acest cadru urmează a fi statuate pe cale normativă modalitățile de interacțiune dintre polițiștii de sector, autorități locale, instituții educative, asistență socială și populație în domeniul prevenirii criminalității.

Avantajele recomandărilor enumerate *supra* constau în: 1) eficiență sporită în alocarea resurselor prin identificarea exactă a nivelului de risc și a tipului de intervenție, precum și direcționarea eficientă a re-

sursele umane, materiale și financiare; 2) creșterea gradului de siguranță publică în comunitățile rurale și consolidarea încrederii populației în autorități prin transparență; 3) integrarea guvernantei prin „dezvoltare durabilă”, care pune accent pe interdependența dintre siguranță, bunăstare și protecția mediului în comunitățile rurale; 4) dezvoltarea cooperării interinstituționale între poliție, administrația publică locală, școală, biserică, ONG-uri și sectorul privat.

Planul de cercetări pe viitor include următoarele direcții: 1) Cercetarea și prevenirea criminologică a criminalității urbane; 2) Investigarea criminologică a problemelor legate de criminalitatea de mediu în zonele rurale; 3) Psihologia criminalității bazate de inegalitatea de gen.

BIBLIOGRAFIE

1. Banciu D., Balica E., *Tendențe ale criminalității violente în comunitățile rurale. Evaluare și percepție publică*. În: Revista Română de Sociologie, nr. 1-2. București, 2009. pp. 153-176. [citată 12.03.2024]. Disponibil: <https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.1-2-2009/07-BBalica.pdf>.
2. Briddell, L.O. *Rurality and crime: identifying and explaining rural/urban differences*. A dissertation in sociology. The Pennsylvania State University 2009. 105 p. [citată 26.02.2024]. Disponibil: https://etda.libraries.psu.edu/files/final_submissions/3811.
3. Ceccato, V. *Farm crimes and environmental and wildlife offenses*. In book: *Rural Crime and Community Safety*. 1st Edition, Routledge, 2015. pp. 165-195. [citată 17.11.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/349148121_Farm_crimes_and_environmental_and_wildlife_offenses.
4. Ceccato, V. *Rural Crime and Community Safety*, 1st Edition Routledge, 2015. 424 p. ISBN 9780203725689. [citată 17.11.2024]. Disponibil: <https://www.taylorfrancis.com/books/oa-mono/10.4324/9780203725689/rural-crime-community-safety-vania-ceccato?utm>.
5. Cook, A., Fitzgerald, J. *Crime in Regional and Rural NSW in 2023: Trends and Patterns*. In: NSW Bureau of Crime Statistics and Research, nr. 169, 2024. pp. 18-21. [citată 11.04.2023]. Disponibil: <https://bocsar.nsw.gov.au/documents/publications/bb/bb151-200/BB169-Report-Crime-in-Regional-and-Rural-NSW-2023.pdf>.
6. Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
7. Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-84/25 din 28 februarie 2025.
8. **Frunză, A.** *Măsurile criminologice de prevenire a criminalității în mediul rural*. În: Revista Legea și Viața, nr. 2, 2020. pp. 40-42. ISSN 2587-4365. [citată 22.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/40-42_32.pdf.
9. Gladchi, Gh. *Victimologie: manual pentru facultățile de drept și polițienesci*, Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, CEP. USM, Chișinău, 2019. 481 p. ISBN 978-9975-149-30-3.
10. Gladchi, Gh., Birgău, I., Stepanov Ig. *Conceptul de prevenire a criminalității – subiect al controverselor teoretice*. În: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, nr. IV, 2003, pp. 79-86. [citată 14.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/6127.
11. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 547 din 12.11.2019, cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 346-351.
12. Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nr. 320 din 27.12.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 42-47.

13. Mărginean, I. *Condițiile de viață ale populației din mediul rural*. În: Revista Calitatea vieții, XVII/2006, nr. 1-2. București 2006, pp. 153-170. [citat 20.06.2023]. Disponibil: <https://www.revistacalitateavietii.ro/journal/article/view/612/521>.
14. Pop, O., Neagu, Gh. *Criminologie generală*, Chișinău: Î.I. „Angela Levița”, 2005, p. 186.
15. Tapp, S.N., Coen, E.J., *Criminal Victimization*, 2023. In: (NCJ 309335). Bureau of Justice Statistics, U.S. Department of Justice, 2024. [citat 29.10.2024]. Disponibil: <https://bjs.ojp.gov/document/cv23.pdf>.
16. White, R. White, R. *Crimes Against Nature: Environmental Criminology and Ecological Justice*. Devon: Willan, UK: Willan Publishing, 2008. 328 p. ISBN 9781843923619.
17. World Bank: *World Urbanization Prospects. Rural population*. [citat 30.03.2025]. Disponibil: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.RUR.TOTL?end=2024&start=1960>.
18. Алауханов, Е.О., Зарипов, З.С. *Профилактика преступлений*. Учебник. Алматы: Нур-пресс, 2008. 375 p. ISBN 9965-813-55-8.
19. Антонов, И.М., Бойко, Н.В. К вопросу о виктимологическом аспекте предупреждения преступности. В: Вестник Хабаровского государственного университета экономики и права, № 6 (92), 2017. pp.84-89. [citat 17.01.2024]. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-viktimologicheskom-aspekte-preduprezhdeniya-prestupnosti?ysclid=lsj4elanxv994312094>.
20. Мигачев, Ю.И., Дашков, Г.В. *Административно-правовые и криминологические механизмы совершенствования деятельности субъектов предупреждения правонарушений*. Актуальные проблемы российского права, № 9, 2016. pp. 50-56. [citat 19.11.2023]. Disponibil: https://aprp.msai.ru/jour/article/view/254?locale=ru_RU.
21. Першуткин, Н.И. О создании государственной системы предупреждения преступлений. В: Вестник МВД России, № 3, 2006. pp. 3-8.
22. Серебрякова, В.А. *Некоторые вопросы изучения влияния социально-экономических процессов на изменения преступности*. В: Социальная среда и преступность: Сборник научных трудов, М., 1983, pp. 26-49.
23. Соколов, А.Ф., *Особенности преступности в городах и сельской местности*: автореферат Диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук, 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право, Свердловск, 1971. 28 p.
24. Сорокин, А.Б. *Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сельской местности*. диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук, 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Ростов-на-Дону, 2005, 224 p.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

2. Articole în reviste științifice autorizate de ANACEC

2.1 în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS.

a) COJOCARU, Radion; **FRUNZĂ, Alexandru**. Criminogenic factors of rural crime in the Republic of Moldova. În: Revista Cogito (România), vol. XVII, nr. 2, 2025. pp. 138-154. ISSN 2068-6706 | ISSNc 2247-9384. Inclusă în bazele de date: SCOPUS, EBSCO, PROQUEST, CEEOL, INDEX COPERNICUS, HEINONLINE, DOAJ, ULRICH'S PERIODICALS DIRECTORY, CNCS recognized. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/138-154_0.pdf.

2.2 în reviste din alte baze de date acceptate de către ANACEC

a) **FRUNZĂ, Alexandru**; IONAȘCU, Vitalie. Unele reflecții privind personalitatea infractorului din mediul rural. În: Revista Română de Criminologică, vol. 24, nr. 4 (136) / 2023. pp. 364-371. ISSN 1454-3117 | ISSNc 2069-2625. Inclusă în bazele de date: WordCat, EBSCO și ProQuest. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/364-371_4.pdf.

b) **FRUNZĂ, Alexandru**; IONAȘCU, Vitalie. Opinii privind eficiența implementării conceptului de poliție comunitară în scopul prevenirii criminalității în mediul rural. În: Revista „Dreptul” (România), nr. 2/2024. pp. 103-118. ISSN: 1018-0435. Categoria „B+”. Inclusă în bazele de date: CEEOL, EBSCO, ProQuest și HeinOnline.

c) ANTOCI, Albert; **FRUNZĂ, Alexandru**. Particularități ale investigației și descoperirii infracțiunilor violente săvârșite în mediul rural. În: Universul Juridic (România), februarie 2024. Inclusă în bazele de date: EBSCO și HeinOnline. Disponibil: <https://www.universuljuridic.ro/particularitati-ale-investigarii-si-descoperirii-infracțiunilor-violente-sa-varsite-in-mediul-rural/>.

d) COJOCARU, Radion; **FRUNZĂ, Alexandru**. Violation of Gender Equality as a Criminogenic Factor of Rural Criminality. În: **European Journal of Law and Public Administration** (România), Vol. 11 nr. 2/2024. pp. 186-204. ISSN: 2360-6754 | e-ISSN: 2559-7671. Inclusă în bazele de date: Erih Plus, HeinOnline, CEEOL, RePEc, CrossRef, Google Scholar, KVK, WorldCat, ICI Journals Master List - Index Copernicus, EBSCO. DOI: <https://doi.org/10.18662/eljpa/11.2/241>. Disponibil: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/eljpa/article/view/7242/5091>.

2.3 în reviste din Registrul Național al revistelor de profil (Categorie C)

a) **FRUNZĂ, Alexandru**. Măsurile criminologice de prevenire a criminalității în mediul rural. În: *Legea și Viața*, ediție specială, ianuarie 2020, pp. 40-42. ISSN 1810-309X. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/40-42_32.pdf.

b) **FRUNZĂ, Alexandru**. Victimizarea femeii în mediul rural în cazurile de violență în familie. În: *Legea și Viața*, ediție specială, august 2020, pp. 37-39. ISSN 1810-309X. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/37-39_36.pdf.

c) **FRUNZĂ, Alexandru**. Determinantele criminalității violente în mediul rural. În: *Legea și Viața*, ediție specială, aprilie 2021, pp. 41-45. ISSN 1810-309X. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/41-45_40.pdf.

d) **FRUNZĂ, Alexandru**. Aspecte comparative privind criminalitatea rurală în diferite state. În: *Legea și Viața*, ediție specială, martie 2022, pp. 54-59. ISSN 1810-309X. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54-59_28.pdf.

e) **FRUNZĂ, Alexandru; ȚURCANU, Marinela**. Inter-institutional collaboration in the context of rural crime prevention. În: *Legea și Viața*. Nr.2 (378) 2024, pp. 127-134. ISSN 2587-4365. E-ISSN 2587-4373. Inclusă în bazele de date: CEEOL, DOAJ, Index Copernicus, ZENODO și RESEARCHBIB. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/127-134_18.pdf.

f) **FRUNZĂ, Alexandru; ȚURCANU, Marinela**. Sărăcia – factor determinant al violenței domestice împotriva femeilor din mediul rural. În: *Legea și Viața*. Nr.3 (379) 2024, pp. 99-105. ISSN 2587-4365. E-ISSN 2587-4373. Inclusă în bazele de date: CEEOL, DOAJ, Erih Plus, Index Copernicus, ZEITSCHRIFTEN DATENBANK, BASE, Open AIRE, ESJI, ZENODO și RESEARCHBIB. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/99-105_34.pdf.

3. Articole în reviste științifice altele decât cele autorizate de ANACEC

a) IONAȘCU, Vitalie; **FRUNZĂ, Alexandru**. Conceptul criminologic de violență în familie. În: *Legea și Viața*. 2021, nr. 9-10 (357-358), pp. 21-27. ISSN 1810-309X. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/21-27_17.pdf.

4. Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

4.1 Articole publicate în materialele conferințelor științifice internaționale

a) IONAȘCU, Vitalie; **FRUNZĂ, Alexandru**. Причины насильственной преступности в сельской местности. În: Сборник материалов IV Международной научно-практической конференции юридического факультета СПбГЭУ, Право и современная экономика: новые вызовы и перспективы в условиях пандемии. Санкт-Петербург, 8 апреля 2021 года. pp. 171-178. ISBN 978-5-7310-5473-7. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/171-178%20Pages%20from%20sbornik_iv_mnpk_pravo_i_ekonomika_2021.pdf.

b) IONAȘCU, Vitalie; **FRUNZĂ, Alexandru**. Ruralitatea – mediul unui sentiment de vulnerabilitate și neliniște. În: Strategia securității Uniunii Europene în contextul metamorfozelor relațiilor internaționale. Conferința științifică internațională ed. a II-a, 22 aprilie 2022, pp. 235-243. ISBN 978-9975-164-10-8. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/163473.

c) IONAȘCU, Vitalie; **FRUNZĂ, Alexandru**. Percepția criminalității violente de către populația din mediul rural. În: Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din perspectiva eticii globale. Materialele Conferinței Științifice Internaționale ed. a III-a, 15 aprilie 2022, Chișinău: Tehnica-UTM, 2022. pp. 223-224. ISBN 978-9975-45-821-4. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/223-224_9.pdf.

d) RUSU, Oleg; **FRUNZĂ, Alexandru**. Prevenirea criminalității rurale în contextul unei administrații publice contemporane. În: Materialele conferinței științifico-practice internaționale din 20 mai 2022, „Teoria și practica administrării publice”, (TPAP-2022). pp. 266-270. ISBN 978-9975-3542-3-3. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/266-270_17.pdf.

e) IONAȘCU, Vitalie; **FRUNZĂ, Alexandru**. Reflecție privind conceptul de criminalitate rurală. În: Rolul științei în asigurarea securității naționale și a activității anticrimă. Conferință științifico-practică internațională, 21 decembrie 2021, Chișinău: S. n., 2022. pp.420-433. ISBN 978-9975-159-51-7 (PDF).

f) IONAȘCU, Vitalie; **FRUNZĂ, Alexandru**. Criminalitatea în mediul rural. În: Omul, criminologia, știința. Conferință științifică internațională, 24 martie 2023, Chișinău. pp.131-137. ISBN 978-9975-3418-5-1. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/131-137_23.pdf.

4.2 Articole publicate în materialele conferințelor științifice naționale cu participare internațională

a) IONAȘCU, Vitalie; **FRUNZĂ, Alexandru**. Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent. În: Materialele Conferinței științifice cu participare internațională din 09 decembrie 2021 „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2022, pp.321-332. ISBN 978-9975-135-53-5. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/321-332_0.pdf.

b) IONAȘCU, Vitalie; **FRUNZĂ, Alexandru**. Răspunderea contravențională pentru ultragiurea funcționarului publici cu statut special al poliției în timpul combaterii criminalității rurale. În: Materialele Conferinței științifice cu participare internațională din 08 decembrie 2022 „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”. (Ediția a II-a). Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2023, pp.243-251. ISBN 978-9975-135-66-5. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/243-251_1.pdf.

ADNOTARE

FRUNZĂ Alexandru. Analiza criminologică și prevenirea criminalității în mediul rural. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2025.

Structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 322 de titluri, 6 anexe, 211 de pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 20 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: criminalitate rurală, factori criminogeni, geografia criminalității, urbanizare, personalitate, șomaj, sărăcie, prevenire, victimizare, violență, siguranță comunitară.

Scopul lucrării constă în realizarea caracteristicii criminologice comprehensive a criminalității rurale prin relevarea dimensiunilor conceptuale, indicilor cantitativi și calitativi, explicarea genezei și a trăsăturilor caracteristice personalității infractorilor și a victimelor infracțiunilor în vederea elaborării pe această bază a unui model preventiv eficient de prevenire a criminalității rurale.

Obiectivele lucrării: definirea și conceptualizarea criminalității rurale; elucidarea indicilor cantitativi și calitativi ai criminalității rurale; identificarea și caracterizarea factorilor criminogeni ai criminalității rurale; caracterizarea personalității infractorului rural; analiza victimologică a criminalității rurale; identificarea măsurilor de prevenire criminologică a criminalității rurale; fundamentarea măsurilor prevenirii victimologice a criminalității rurale; elaborarea unor propuneri și recomandări în vederea perfecționării sistemului de măsuri orientat spre prevenirea fenomenului criminalității rurale.

Noutatea științifică și originalitatea tezei de doctorat derivă din abordarea sa unică și multidimensională asupra unui domeniu insuficient explorat în RM, oferind o perspectivă nouă și detaliată asupra criminalității rurale cu soluții practice pentru abordarea unui fenomen complex și în continuă evoluție și cu implicații importante pentru securitatea comunităților rurale.

Rezultatele obținute contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: conceptualizarea fenomenului criminalității rurale; cartografierea criminalității rurale la nivel național; analiza factorilor criminogeni specifici mediului rural; dezvoltarea unui cadru teoretic nou pentru studierea criminalității rurale; identificarea și analiza tipologiilor infractorilor din mediul rural; propunerea de strategii de prevenire și intervenție adaptate; contribuția la activitățile și practicile de prevenire a criminalității.

Importanța teoretică a tezei de doctorat este semnificativă și multistratificată, reflectând contribuția studiului atât la avansarea cunoștințelor academice în domeniul criminologiei, cât și la îmbunătățirea strategiilor practice de prevenire a criminalității în mediul rural.

Valoarea aplicativă este reflectată prin fundamentarea strategiilor și programelor de prevenire și intervenție adaptate la particularitățile comunităților rurale. Rezultatele tezei pot conduce la formularea politicilor publice și alegerea priorităților de acțiune în domeniul prevenirii criminalității și promovării siguranței comunitare în zonele rurale, stimulând parteneriate între sectoarele publice și private și contribuind la creșterea gradului de conștientizare și înțelegere a fenomenului criminalității rurale, prin sensibilizarea și prevenirea criminalității.

Implementarea rezultatelor științifice: analizele, concluziile și recomandările formulate își găsesc aplicabilitatea în realizarea unor noi studii științifice, în procesul de elaborare a normelor juridice, în programele de studii ale instituțiilor de învățământ, dar și în activitatea organelor abilitate cu competențe de prevenire și combatere a criminalității.

ANNOTATION

FRUNZĂ Alexandru. Criminological analysis and the prevention of crime in rural areas. Doctoral thesis in law. Chișinău, 2025.

Structure of the thesis: introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography consisting of 322 titles, 6 annexes, 211 pages of main text. The obtained results are published in 20 scientific papers.

Keywords: rural crime, criminogenic factors, geography of crime, urbanization, personality, unemployment, poverty, prevention, victimization, violence, community safety.

Purpose of the research: This work aims to provide a comprehensive criminological characterization of rural crime by highlighting its conceptual dimensions, quantitative and qualitative indicators, and explaining the genesis and characteristic traits of offenders and victims, with the goal of developing an effective preventive model for combating rural crime.

Objectives of the research: define and conceptualize rural crime; clarify its quantitative and qualitative indicators; identify and characterize its criminogenic factors; describe the personality of the rural offender; conduct a victimological analysis of rural crime; identify criminological prevention measures; substantiate victimological prevention measures; and develop proposals and recommendations to improve the system of measures aimed at preventing rural crime.

Scientific novelty and originality of the doctoral thesis derive from its unique and multidimensional approach to a domain insufficiently explored in the Republic of Moldova, offering a new and detailed perspective on rural crime with practical solutions for addressing a complex and continuously evolving phenomenon with important implications for the security of rural communities.

The obtained results contribute to solving an important scientific problem: conceptualization of the phenomenon of rural crime; mapping rural crime at the national level; analysis of criminogenic factors specific to the rural environment; development of a new theoretical framework for the study of rural crime; identification and analysis of typologies of rural offenders; proposing adapted prevention and intervention strategies; contributing to prevention activities and practices.

Theoretical significance of the doctoral thesis is considerable and multilayered, reflecting the study's contribution both to the advancement of academic knowledge in the field of criminology and to the improvement of practical strategies for preventing crime in rural areas.

Practical value is reflected in the substantiation of prevention and intervention strategies and programs adapted to the particularities of rural communities. The results of the thesis may contribute to the formulation of public policies and the setting of priorities in the field of crime prevention and community safety promotion in rural areas, fostering partnerships between public and private sectors and contributing to raising awareness and understanding of rural crime through prevention and victimization reduction.

Implementation of the scientific results: the analyses, conclusions, and recommendations formulated find their applicability in conducting new scientific research, in the process of drafting legal norms, in the curricula of educational institutions, as well as in the activities of bodies empowered with competences in preventing and combating crime.

АДНОТАЦИЯ

ФРУНЗЭ Александру. Криминологический анализ и предупреждение преступности в сельской местности. Диссертация на соискание степени доктора юридических наук. Кишинёв, 2025.

Структура диссертации: введение, четыре главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 322 наименований, 6 приложений, 211 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 20 научных работах.

Ключевые слова: сельская преступность, криминогенные факторы, география преступности, урбанизация, личность, безработица, бедность, профилактика, виктимизация, насилие, общественная безопасность.

Цель работы является всесторонняя криминологическая характеристика сельской преступности путем раскрытия её концептуальных измерений, количественных и качественных показателей, объяснения генезиса и характерных особенностей личности преступников и жертв преступлений с целью разработки на этой основе эффективной модели профилактики сельской преступности.

Задачи работы: определение и концептуализация сельской преступности; выявление количественных и качественных показателей сельской преступности; идентификация и характеристика криминогенных факторов сельской преступности; характеристика личности сельского преступника; виктимологический анализ сельской преступности; выявление мер криминологической профилактики сельской преступности; обоснование мер виктимологической профилактики сельской преступности; разработка предложений и рекомендаций по совершенствованию системы мер, направленных на предупреждение явления сельской преступности.

Научная новизна и оригинальность диссертации заключаются в её уникальном и многомерном подходе к недостаточно изученной в Республике Молдова проблеме, что позволяет предложить новое и детализированное видение сельской преступности, а также практические решения для анализа сложного и постоянно развивающегося феномена, имеющего важные последствия для безопасности сельских сообществ.

Полученные результаты способствуют решению важной научной задачи: концептуализации феномена сельской преступности; картографированию сельской преступности на национальном уровне; анализу криминогенных факторов, специфичных для сельской среды; разработке новой теоретической базы для изучения сельской преступности; выявлению и анализу типологий сельских преступников; предложению адаптированных стратегий профилактики и вмешательства; содействию профилактической деятельности и практике предупреждения преступности.

Теоретическая значимость диссертации является существенной и многослойной, отражая вклад исследования как в развитие академических знаний в области криминологии, так и в совершенствование практических стратегий предупреждения преступности в сельской местности.

Практическая ценность выражается в обосновании стратегий и программ профилактики и вмешательства, адаптированных к особенностям сельских сообществ. Результаты диссертации могут способствовать формированию государственной политики и определению приоритетов действий в сфере предупреждения преступности и укрепления общественной безопасности в сельской местности, стимулировать партнерство между государственным и частным секторами, а также способствовать повышению уровня осведомленности и понимания феномена сельской преступности путем её профилактики и снижения виктимизации.

Внедрение научных результатов: проведённые анализы, выводы и рекомендации находят своё применение в реализации новых научных исследований, в процессе разработки правовых норм, в учебных программах образовательных учреждений, а также в деятельности органов, наделённых полномочиями по предупреждению и борьбе с преступностью.

FRUNZĂ ALEXANDRU

**ANALIZA CRIMINOLOGICĂ ȘI PREVENIREA
CRIMINALITĂȚII ÎN MEDIUL RURAL**

Specialitatea: 554.02 - Criminologie

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN DREPT

Aprobat spre tipar: 12.12.2025
Hârtie offset. Tipar offset.
Coli de tipar: 2.84.

Formatul 60×90/16
Tirajul 50 ex.
Comanda nr. 236.

Tiparul executat la „PRINT-CARO” SRL
mun. Chișinău, str. Astronom Nicolae Donici nr. 14,
MD-2049, Republica Moldova